

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

DISSERTATIO JURIDICA
DE
EVERTICULO
SUSPICIONIS,

Von
Berdacht oder Argwohn.

QUAM
PRÆSIDE

PETRO MÜLLERO,

U. J. D. ET PROF. ORD.

IN FCTOR. AUDITORIO.

PUBLICE VENTILANDAM EXPONIT

CAROL. REINHOLD. Dürfeld/

HALA SAXO.

Ad d. Maii 1681.

GENÆ, Typis PAULI EHRICHI, 1715.

DEPARTMENT OF AGRICULTURE

NO. 1

EVERETT

SUPPLEMENT

1911

W. J. D. ET PRO. ORD.

W. J. D. ET PRO. ORD.

W. J. D. ET PRO. ORD.

W. J. D. ET PRO. ORD.

W. J. D. ET PRO. ORD.

W. J. D. ET PRO. ORD.

W. J. D. ET PRO. ORD.

W. J. D. ET PRO. ORD.

W. J. D. ET PRO. ORD.

B. C. D.

DE

DE VERTICULO SUSPICIONIS PROŒMIUM.

Quidem omnis motus animi suum quendam à natura habet vultum, & sonum & gestum. Animi imago vultus est: indices, oculi. Nam hæc est una pars corporis, quæ quot animi motus sunt, tot significationes & commutationes possit efficere. Oculi enim sunt, quorum tum intentione, tum convictu, tum hilaritate, motus animorum significemus aptè. Nam oculos natura nobis; ut equo & leoni setas, caudam, aures, ad motus animorum declarandos dedit, dicente Cicerone 3. *Orat.* Ast simulationum involucris tegitur, & quasi velis quibusdam obtenditur uniuscujusque natura; frons, oculi, vultus persæpe mentiuntur, eodem Cicerone teste *ad Q. fratrem.* Inque animis hominum multæ sunt latebræ & multi

DEPARTMENT OF AGRICULTURE

DE

VEGETATION

SURVEILLANCE

1901

General Report

PETER MÜLLER

U. S. D. ET PRO. ORD.

IN CHARGE OF THE

VEGETATION SURVEILLANCE

AROLD REINHOLD

HALA SALO

U. S. D. ET PRO. ORD.

GENERAL REPORT

1901

B. C. D.

DE

DE VERTICULO SUSPICIONIS PROŒMIUM.

Quidem omnis motus animi suum quendam à natura habet vultum, & sonum & gestum. Animi imago vultus est: indices, oculi. Nam hæc est una pars corporis, quæ quot animi motus sunt, tot significationes & commutationes possit efficere. Oculi enim sunt, quorum tum intentione, tum convictu, tum hilaritate, motus animorum significemus aptè. Nam oculos natura nobis; ut equo & leoni setas, caudam, aures, ad motus animorum declarandos dedit, dicente Cicerone 3. *Orat.* Ast simulationum involucris tegitur, & quasi velis quibusdam obtenditur uniuscujusque natura; frons, oculi, vultus persæpe mentiuntur, eodem Cicerone teste *ad Q. fratrem.* Inque animis hominum multæ sunt latebræ & multi

recessus, magisque tacitæ & occultæ inimicitia
 mendæ, quàm indictæ & apertæ. Sæpius homo
 instar picæ gerit, utpote quæ anteriore parte ca
 dida est, posteriore autem nigricat: amicum pu
 rum & sincerum affatu primo simulat, mox vel d
 cipit, vel eludit. Ut proinde hominum action
 majori circumspectione æstimandæ atque perpe
 dendæ sint, & illud Apostoli animo infigendum
Prudenti diffidentia. Hæc omnia Legumlator
 perpendentes invenerunt modos, quibus omnis f
 spicio extrinsecus amoveatur evertaturque ut
 mente agentis eò candidius constet, neque nuc
 animi actibus efficientia juris tribuatur. De ill
 modis suspicionem evertentibus, si non omnibu
 aliquibus tamen publici discursus ergo breviter
 agemus. *Annuat Deus!*

CAP. I.

QUID EVERTICULUM. QUID SU SPICIO. DESCRIPTIO.

THESIS I.

*Everticulum
 deducitur ab
 è & verto.*

Vocabulum *everticuli* deducimus à præpositio
 è, & verbo, *verto*. Hinc vertex, verticulum
 verticillum. Evertere patrimonium domini
 xit Ulpian. in *l. in pr. si famil. furt. feci dicat. pro*
 spendere, exhaurire, spoliare dominum patrimonio. Id
 venustè evertere usurpat pro destruere in *fin. §. penult.*
si quis canit, quæ propria significatio non est hujus loci,
 meth

metaphorica, cum evetriculum heic sumatur pro eva-
sione seu effugio, quod verbo Liv. lib. 4. bell. punic. utitur: *Si
paruisset effugium*, h. e. via vel modus ullus evadendi vel effu-
giendi. Et in isto sensu evetriculi voce usus est D. Marcius in
commentar. ad jus Lubec. l. 2. tit. 3. art. 3. n. 50. Ut evetere hoc lo-
co idem sit, quam evitare, fugere, præcavere, à se amoven-
t.

THESES. II. *Suspicio* deducitur à *sus* & *specio*; hinc suspi- *Unde suspi-*
cor, quod significat cum timore ea adspicere, de quibus du-
bitatur. Est ipse suspicandi actus. Quare junctum cum ve-
nio semper accipitur passivè, ut venit in suspicionem, suspi-
ciosus active & passive. Itaque suscipio est actus, per quem
in dubitationem trahimur timentes de aliquo, ne læsionem
adferat, privatim aut publicè. Prat. Est autem suspicio varia,
vel cum debitores nostros alieno æri obnoxios suspicamur
abitionem meditari, ne carceri mancipentur, quoniam sol-
vendo non sunt, vel quod incipiunt dilapidare & distrahere
omnia ferè bona. Hinc nuncupatur suspicio fugæ, quæ so-
let privatim, nec adeo magnum adferre detrimentum in
Republ. ideoque non censetur crimen *in l. eum qui circa ff. d.
priv. cred. l. fin. C. d. fer.* vel cum suspicamur adversus judicem
non solum delegatum, verum etiam ordinarium. Nam cum
Magistratus sæpe religionis suæ oblitæ, perniciosissimè judi-
cando noceant, rectissimè concessum est, omnes ex suspicio-
nis causa recusari; sunt & aliæ suspicionis species ex eo natæ,
quod tendit ad lædendum publicè aut privatim, quæ perti-
nent ad actionem de postulatione suspecti.

THESES. III. Evetriculum suspicionis est modus jure inven- *Quid e-*
tus, concessus & præceptus, quo suspicio sinistra de re vel causa evetri- *riculum*
tur & tollitur, ut de negotio eò apertius constet minusque de veritate *suspicionis*
& validitate ejus dubitetur.

THESES. IV. Evenitur suspicio vel per id, quod palam & *Referunt*
testato fit, & judicialiter; vel per Inventarium & specificatio- *modi.*
nem juratam; vel per juramentum; vel proclamate sive
Cridis; vel per Scripturam; vel per præsumptionem pietatis;
vel per medium violentum; de quibus speciatim in seqq.

CAP. II.

DE

EVERTICULO SUSPICIONIS, QUO PALAM FIT, TESTATO, ET JUDICIALITER.

THESIS I.

Actus qui palam fiunt, sine suspitione sunt.

Actus, qui palam vel in publico fiunt, omni suspitione doli & fraudis carent, cum tales actus contra bona fide facti. Seraphim priv. 83. num. 1. Ex diverso vero contra contractum clam initum militat presumpcio fraudis & doli, qui ipsum annihilat, ut tradunt Joh. Baptist. d. Plotis in repetit l. si quando & seq. unde vi. Aym. Cravetta consil. 129. num. 1. & clandestinitas tunc cit ut non parcatur iis, quibus alias parceretur, ob juramentum & facti ignorantiam Plat. d. in lito. jur. §. 48. num. 28. in clandestina habeant contra se presumptionem injustitiz l. si ff. de rit. nupt.

Quid sit palam fieri.

THESIS II. Dicitur autem palam & testato fieri, quod in qualibet causa tam profana, quam ecclesiastica vel spirituali coram duobus testibus fit aut celebratur c. n. quis testis 4. q. 3. can. ult. 35. nec non illud, quod coram populo agitur, quod fit in unius vel alterius presentia l. 209. ff. d. S. l. 27. §. 5. ff. d. recept. qui arbit. recep. quandoque non coram populo, nec coram uno vel altero, sed coram presentibus pluribus, duobus ad minimum, siquidem plures non sunt pauciores, quam duo Arnold. Corvin. à Belderen ad l. 33. ff. d. V. S. lit. b. & palam non fit, quod cum uno vel altero fit, Gothofr. in not. ad l. 43. §. 1. ff. d. rit. nupt. In contractibus quoque palam est in presentia judicis, agnatorum vel amicorum Bartol. in l. 38. ff. d. condict. indeb. Jason in l. 15. ff. d. reb. cre. in d. l. 38. ff. d. condict. indeb. l. 12. C. d. pati. In testamentis palam non utique in publicum significat, sed ut exaudiri possit, nec ab omnibus exaudire, sed à testibus septem

l. 21. ff. qui test. fac. poss. in pr. Sunt ergo actus clancularii admodum suspecti; quod verò palam fit, favore dignum est, & quodammodo innocentia proximum.

THE S. III. Proinde ad evertendam & excludendam omnem doli suspicionem Legislatores volunt, ut res sanctissima atque ad totius vitæ summam pertinens, *negotium nempe matrimonii*, non debeat fieri clam, & nullis vel non sufficientibus adhibitis testibus, ita ut si secus fiat, sponsalia clandestina absque testibus contracta jure non subsistant, nec obligent, Paul. Cypræ. *d. sponsalib. c. 5. §. ult.* sed requirantur duo ad minimum testes, ut publica sint sponsalia: quæ verò coram unico saltem teste contracta sunt, pro clandestinis habentur, & irrita dicuntur, id quod innuit *Ordinat. Ecclesiastic. Elector. Saxon. & Ordin. matrimonii d. Anno 1624. sub tit. Von Ehegelöbnissen §. wo auch zween Personen / in verb. Sich ohne jemandes Beysehn / oder auch in Gegenwart eines Zeugen allein mit einander in Ehegelöbniß eingelassen / so soll dasselbe vor ein heimliches Gelöbniß gehalten und vor unbündig erkannt werden.* Nec tamen suspicio evertitur, aut vitium clandestinitatis purgatur, ut sponsalia convalescant, si contrahentium confessio in præsentia testium fiat, sed expressa sponsaliorum reiteratio & repetitio promissionis reciproca coram testibus facta, præsertim jure Electorali Saxonico requiritur *Ordin. Ecclesi. sub tit. Von Ehegelöbniß. §. Wenn aber &c.* Publica ergo sponsalia laudem merentur. Inter Israëlitas in publico, & in portis contracta fuisse sponsalia monstrant textus *Deuter. cap. 25. v. 7. Quod si non placuerit viro illi ducere gloriam suam, dum ascendens gloss ejus in porta ad Seniores dicit: renuit levir meus excitare fratri suo nomen in Israël, noluit levir officium præstare mihi.* Apud Romanos sponsalia fiebant amicis ad convivium convocatis. Idem fiebat apud Græcos, uti testatur *Demosth. orat. in Oenotax.* Et apud veteres Germanos, vid. *Tacit. c. 22. d. morib. germ.* & militant contra conjugii dignitatem & praxin piorum in S. Scriptura comedatam. Res enim tam sancta non debet, in angulo tractari quod dolum & fraudem

dem redolet, sed ad minimum duo testes requiruntur, test
Carpzov. *Jurisprud. Eccles. l. 2. tit. 3. def. 34.*

*In adoptione
prolium re-
quiritur præ-
sentia non-
nullarum
personarum.*

THE S. IV. In liberis asciscendis seu adoptandis
uniendis ut omnis doli, fraudis ac læsionis suspicio penit
evertatur, jura volunt, actum istum fieri debere in præsem
judicis, propinquorum & tutorum. Et quidem *unio prolium*
(quæ est liberorum diversi matrimonii inter se facta pari
tio, seu conventio, qua agitur, de liberis diversi matrimonii
inter se pariandis & exequandis, ut quoad paterna & mate
na præprimis bona non aliter habeantur, ac si ex eodem ma
trimonio essent procreati) tunc demum recte riteque fact
censetur, quando coram Magistratu parentes ineunt hoc p
ctum Bocer. *class. 1. disp. 12. nb. 3.* Neque tamen præsentia t
lùm Magistratus, sed prætereum etiam causa cognitio requ
ritur Bocer. *class. 6. disp. 12. nb. 3.* Cum autem sub unionis p
textu sæpius fraudes & technæ soleant intervenire, du
alter in alterius facultates irruit, scrutari debet Magistrat
& invigilare, ne contra bonos mores insidiosè quid fiat, u
nec dolum magis quàm conjugalis amoris arctior conjun
ctio & vitæ concordia, vel litium fuga exinde resulet. Carp
l. 5. tit. 1. resp. 6. Si eo modo consultatio fit præmissa,
causa unionis plene & exactè cognita, Decretum Magistra
tus accedit, & quidem in ipsomet actu, non ex intervallo
aut etiam longe post Carpzov. *l. 5. tit. 1. resp. 6. n. 22.* Prætere
Parentes & Libèri eorumque tutores & curatores, & cæte
quorum consensus requiritur, ipsi coram Magistratu debent
comparere, neque per procuratorem id expedire licet, qu
est actus singularem requirens solennitatem, qualis per pro
curatorem haud fieri potest. Muscul. *d. success. convent. class.*
membr. 3. lit. O. adeo ut nonnulla jura statutaria velint extra
judicii locum fieri non posse. Wittenb. Landr. *p. 2. tit. 13. pro c.*
seq. tit. 14. §. Wann einer. Et tandem voluntate sic coram
Magistratu ab omnibus, quorum interest sufficienter decl
rata, causaque an justa sit, & honesta, & unionem fieri ex
pediat, cognita, scripturam desuper confici necesse e
Carpz. *d. l. 5. tit. 1. resp. 6. num. 23.*

THEs. V. Propter testamentorum sinceritatem, & ut Testamentum sinceritas omnem evertit suspitionem.
 omnis suspicio fraudis eviteretur, in testamentis septem requiruntur testes, cum alias in ore duorum vel trium stet omne verum *Deut. 19. v. 15. Matth. 18. c. in omni 4. X. d. testib.*
 Ne quid ergo falsitatis incurrat in testamento per duos forte testes composito, lex majorem numerum testium expostulat, ut per ampliores homines perfectissima veritas reveletur, *l. fr. C. d. fideicommiss.* & cum de majori prejudicio in successione agatur, & de ejus jure, cujus voluntas, qualis fuerit, post mortem amplius explorari non possit, ideo voluerunt jura hoc fieri per actum magis solennem, quam fit contractus *Manz. ad §. 2. Inst. d. testam. ordin.* Ubi tamen non sufficit testes illos fortuito adesse, sed necesse insuper est, ut expressè ad hunc actum fuerint rogati *l. 21. §. in testam. 2. ff. d. testam.* cujus convocationis specialis nulla alia est ratio, quam, uti dictum est, ut omnis excludatur suspicio & subornatio; Nam amicorum & testium convocatio arguit deliberatam disponentis voluntatem *Menoch. d. arbitrar. judic. questionib. lib. 2. cent. 5. cas. 495. n. 35.* Sufficit tamen, etiam si testes ob aliam causam convenerint, modo ante testamenti confectionem de actu gerendo admoneantur, quæ rogatio seu convocatio, ut solennitas extrinseca, duobus testibus probanda est *Brunnem. in l. 21. C. d. testament.* Neque evertitur testamentum, si necessitas operis naturæ vel adversæ valetudinis vel alterius casus aliquem actum imposuerit extraneum, qui moram non longam trahit *l. 28. in pr. vers. si quid autem necessarium C. d. testament.* Constitut. Maximilian. I. §. Die Form vers. denn allein die Leibs-Notz halben geschehe und Klein wäre. Qui casus si quempiam ex testibus corripuerit, longiorem tractaturus moram, quæ salutis testatoris periculosa sit, alius interim illi surrogandus est, qui priusquam ad ulteriora procedatur, de rebus ante hoc in negotio gestis certior faciendus *d. l. 28. vers. si tamen in quendam C. de testam.*

THEs. VI. Omnis omnino fraudis suspicio evertitur Testamentum eorum planeque cessat, si testamentum coram Principe & apud alia Judicis fit, & insinuatur *Anchar. cons. 388. n. 16. Menoch. consil. 73. Principe num.*

*Et apud acta
sine suspicio-
ne est.*

num. 20. Cravetta conf. 114. num. 2. & in specie quod ce
suspicio omnis fraudis circa testamentum apud acta factu
ideoque solennitates juris civilis in eo relaxentur, co
munem esse omnium opinionem attestatur Vasquius *d. suc*
libr. 3. §. 24. limit 18. num. 7. Est autem in testamento ju
ciali judicis presentia necessaria, autoritate publica mu
ta, Assessorumque consortio stipata, quæ judiciale testam
tum firmat, sustentat, omnem falsi & fraudis suspicionem
cludit, numerumque deficientium testium supplet & e
quat, adeo ut plane nulli testes requirantur Menoch. *l. 3.*
trouv. c. 47. Superfluum enim est privatum testimonium,
publica monumenta sufficiant *l. 31. C. d. donat. & actio*
autoritas privatorum testium autoritatem si non supe
certè supplet, ut habet Gerhard. *de testament. disp. 3. tit.*
Et quid aliis opus est testibus? cum nulla fraudis & fall
tis metuenda sit suspicio in insinuatione apud acta, quæ h
ratio voluit & exegit cætera condi testamenta in præfer
testium Reusner. *d. testam. c. 19. n. 25.* Et licet Vasq. *d. succe*
nib. convent. l. 3. §. 24. limit. 18. num. 26. testes pro solemnitate
tantum probatoria non formali desideret, attamen cum ex
dita probatio facti testamenti ex actis & archivis publi
semper constet, nulla utique testium extraneorum depon
requiretur. *Quid, si testamentum extra locum judicii coram*
dice & scabinis factum sit, nullis adhibitis testibus, num valeat
Affirm. per tradita Reusner, d. testam. p. 4. c. 19. num. 4. Vasq.
d. successionib. libr. 3. §. 24. num. 8. Supplet ergo vicem testi
presentia judicis & assessorum, reliqua tamen solemnitas
ejus substantiam necessaria omitti non debent, seu præter
lennitates juris civilis in testamento judiciali nihil est ren
fum aut mutatum Vultej. *vol. 1. consil. Marburg. 34. num. 42. M*
vius ad jus Lubecens. p. 2. tit. 1. art. 2. n. 86. D. Richter. decis.
n. 18. Num vero præter solius judicis etiam Scabinorum seu Adse
rum requiratur presentia? Non liquet inter DD. Solum Ju
dem sufficere asserit Carpzov. p. 2. c. 3. d. 15. & libr. 6. tit.
resp. 12. Process. jur. tit. 2. art. 4. n. 32. Etiam requiri Scabinos
fendit Finckelthaus. obs. 63. Berlich. p. 1. dec. 55. Non aut
suffi

sufficit, si testator ipsemet vel alius ejus nomine privatim quosdam à Senatu vel judicio ad id roget, tanquam testes, sed necesse est, ut Senatus vel judex ipsemet à testatore vel alio nomine rogatus personis illis, quæ sunt in officio injungat, ut testamenti factioni nomine Senatus vel judicii adsint, *Autor consultat. Saxonicar. tom. 2. p. 2. qu. 30. num. ult.* Idemque in præfecturis Nobilium præcisè vult observari *Carpz. p. 3. c. 3. d. 20.* ut à Domino vel Nobili, cui jurisdictio competit, personæ publicæ, quæ sunt in officio judiciali ad hunc testandi actum deputentur atque ablegentur. Non autem abest suspicio, si coram unico Scabino & Actuario extra judicii tribunal conficiatur testamentum *Constit. Elector. Saxon. p. 3. c. 3.* ubi Legislatur plures ad domum testatoris ablegari jubet; cui suspicioni removendæ vix unica persona publica sufficit, vid. *Landrecht. libr. 3. art. 88.* Si verò consuetudine introductum sit, ut valeat testamentum coram unico Scabino & Actuario judicii in domo testatoris conditum, evertitur suspicio, cum numerus Scabinorum in factione testamenti judicialis sit de solennibus juris positivi, quibus consuetudine ac derogari potest, *l. 32. ff. d. legib.* Prudenter agit judex omnemque præscindit suspensionem rei non sic sed aliter gestæ, si cognita testatoris mente suprema & ad succedaneam interrogationem reiterata *Berlich. p. 3. concl. 4. num. 20. & 21.* actis publicis id quod actum est inferat, facto super tali testamento, si nuncupativum fuerit, instrumento publico, per manum actuarii judicialis, vel oblatam à testatore chartam suo sigillo Archivis recondat, habita de super registratura, uti loquuntur seu recognitione exhibita. *Si verò resignatio & relectio sit omissa. Q. Num vitietur vel infirmetur testamentum judiciale? Negat.* Cum non sit necessaria, neque in nuncupativo; nam in hoc sufficit ultimæ voluntatis publicatio sive intimatio coram actis seu iudice & assessoribus facta *l. 19. C. d. testament. Wurmser. libr. 1. tit. 39. obs. 5. num. 10.* neque in testamento scripto, in domo scilicet testatoris & judicialiter post oblato & confirmato *Berlich. p. 3. concl. 4. num. 23. & seqq.*

Hac quoque
obtinere in
testamento
Principi vel
Comiti obla-
to.

THESES VII. Quæ de testamento judiciali dicta sunt
locum inveniunt in testamento Principi vel Comiti oblato, quod
Principis præsentia, vel actus in ejus præsentia factus in-
cit dispensationem solennitatis Finckelthaus. *observ.* 63.
præsentia ejus omnes solennitates supplet Reinking. *libr.*
regim. secul. & eccles. class. 2. *sect.* 1. *num.* 58. præsumitur enim, ut
Princeps degit, præsentia copiaque nobilium & præstantium
virorum. Finckelth. *d. l.* Non tamen requiritur Principis
testamentum recipientis rescriptum; testamentum enim
actus *μονόπλευρου*, & à sola testatoris voluntate, non ab alio
no arbitrio jus hoc debet pendere *l. 32. & 68. d. hered. instit. t. 1.*
d. condit. & demonstr. penderet autem, si Principis arbitrio
jussus & rescriptum de super esset expectandum. Et si Prin-
cipis rescriptum desideraretur ad testamenti hujus substantiam,
videri posset immutabile reddi, cum non tantum ex
voluntate testantis, sed etiam ex sententia principis invio-
bili pendeat; testamentorum verò omnium hæc est natura,
ut mutabilia sint ex arbitrio testatorum usque ad extremum
vitæ spiritum *l. 4. d. adimend. legat. l. 25. C. d. testam. D. T.*
box d. testament. princip. aut comit. oblat. c. 3.

In nuncupati-
vo testamen-
to cæci octa-
vus testis re-
quiritur.

THESES VIII. In nuncupativo testamento cæci ad everte-
dam justam falsitatis suspicionem, quam alias oculorum
intentio præcaveret, præter septem testes & alias supra mem-
ratas solennitates, testis octavus insuper requiritur, qui cum
ipse testator sensu visus destituatur, loco ipsius quasi vide-
sibi que prospiceret, isque Notarius, si possit haberi, qui
testamentum coram septem testibus, vel ex ore cæci exceptum
chartæ inscribere, vel ante scriptum coram testatore & tes-
tibus recitare & utroque casu heredis unius vel plurium
nomen, quam conditionem exprimere, & postquam testa-
tor verbis apertis suam contestationem ore tenus subjunxit, tum
testes singuli unà cum Notario chartis hisce, quod aliis
testamento nuncupativo non requiritur, subscribere & sig-
nare debent, quæ testandi ratio latè describitur in *l. 1. d.*
qui testam. fac. poss. & approbatur Constit. Maximil. I. R. L. Co.
d. Anno 1512. tit. Von Testamenten. §. Aber zu eines Blinden

Testament. Et singulare in testamento cæci est, quod nomen heredis expressisse non sufficiat, sed & dignitates heredis, & signa certa exprimere debeat, ut inde constet, an de herede certus sit, an verò ex errore hunc & illum nominaverit, quod tamen in aliorum testamentis necessarium non est. *arg. c. 17. §. 1. ff. condit. & demonstrat.* Quod si tamen aliunde satis de mente testatoris constet, quem heredem velit, certè non vitiabitur, testamentum Harprecht. *ad §. 4. Inst. quib. non est permiss. fac. testam. n. 8.* Et prædicta requiruntur, sive cæcus talis natus sit, sive ex accidenti talis factus D. Richter *in explicat. d. l. 8. C. qui testam. fac. poss. Q. Num etiam in Codicillis à cæco factis octavus requiratur?* Ita quidem videtur asserendum juxta *d. l. 8. vers. qua in eund. C. qui testam. facer.* ubi verba sunt clara. Idque nullum habere videtur dubium ex *d. Constit. Maximil. I. §.* Es ist auch nicht allein in einem Testament eines Blinden / sondern auch in seinen Codicillen und andern seinen letzten Willen / noth / solche Form zu halten. *Carpz. p. 3. c. 16. d. 5.* Verùm negantium sententia verior videtur, quia de numero octonario testium in Codicillo cæci adhibendorum in *d. l.* nihil in specie disponitur, & generalis dispositio interpretanda est pro natura materiz substratz; Codicillorum verò indoles aliud admittet, scilicet sicuti se habet videntis codicillus ad testamentum videntis, ita se habet codicillus cæci ad testamentum cæci, per ea quæ tradit *Nic. Eberh. top. legal. loco à proportionem 17. n. 1.* ut proinde dicendum sit, verba *d. l. 8.* proportionabiliter esse intelligenda, hoc modo: Sicuti in testamento cæci unus testis superadditur, ita & in codicillo, ut non octo testes necessarii sint, sed sufficiant sex, cui sententiz adstipulantur *Dauth. d. testam. rubr. qui testam. fac. poss. n. 234.* Harprecht. *ad §. fin. Inst. d. codicill.* D. Richter. *ad l. 8. C. qui testam. fac. poss.* D. Struve *syntagm. jur. civil. exercit. 34. tb. 57. & in jurisprud. Roman. German. forens. lib. 2. tit. 28. §. 2.*

THESES. IX. Et generaliter evertitur suspicio mediante *Confirmatio judiciali confirmatione*, i. e. solenni corroboratione actuum & *judicialis e contractuum initorum à superiore giudice prævia insinuatione, cionem.*

tione, cujus effectus est, quod omnia inter partes coram legitimo fuisse tractata modo censeantur, atque exceptiones doli mali, metus fraudulentæ persuasionis, nullitatis & alii sicuti etiam beneficium ex *L. 2. C. d. rescind. vendit.* non obneant, Bartol. in *l. si expressum 19. num. 17. ff. d. appellat.* J. Köppen, *decis. 8. n. 20.* Quæ enim fiunt in judicio, omnino erent sinistra opinione Bald. in *l. jubemus C. ad SC. Trebell l. c. notat. i. C. d. præd. minor.* Sola enim præsentia judicis tantum robur tribuit actui & defectus juris civilis supplet *l. 19. C. testam. c. sicut X. d. transact.*

Circa partum, THESES. X. *Circa partum,* quò minus alienus supponatur, quando marito denato uxor ob plurima ex hæreditate ponatur, quofuncti speranda commoda se prægnantem affirmat, heret modo fit pro-verò quorum interest partum lucem vitalem non adspicecedendum. dubitant vel negant, quo omnis evertatur suspicio, jura videntur in *l. 1. §. 10. ff. d. vent. insp.* ut mulier his, ad quos ea res pertinet, procuratorive eorum bis in mente denunciandum eret, ut mittant, si velint, quæ ventrem inspicient: mittant autem mulieres liberæ duntaxat quinque, atque hæc simul omnes inspiciant, tum ne earum, dum inspicit, invita mulier ventrem tangat: Mulier in domo honestissimæ feminae pariat, quam prætor constituet: Mulier ante triginta dies quam parituram se putat, denunciât bis, ad quos ea res pertinet, procuratoribusque eorum, ut mittant, si velint, e ventrem custodiant. In quo conclavi mulier paritura erit ibi ne plures aditus sint, quam unus: si erunt, ex utraque parte tabulis præfigantur. Ante ostium ejus conclavis liberes, & tres liberæ cum binis comitibus custodiant. Quotcumque ea mulier in id conclave, aliudve quod, sive in balneum ibit, custodes si volent, id ante prospiciant: & eos, si introierint, excutiant: custodes qui ante conclave positi erunt, si volunt omnes, qui conclave ad domum introierint, excutiant. Mulier cum parturire incipiat, his ad quos ea res pertinet, procuratoribusque eorum denunciât, ut mittant, quibus præsentibus pareat. Mittantur mulieres liberæ duntaxat quinque ita ut præter obstetrices duas in eo conclave

pli

plures mulieres liberæ sint, quàm decem; ancillæ quàm sex.
Hæ quæ intus futuræ erunt, excutiantur omnes in eo concla-
vi, ne qua prægnans sit. Tria lumina, ne minus, ibi sint: sci-
licet, quia tenebræ ad subjiciendum aptiores sunt. Quod na-
tum erit, his ad quos ea res pertinet, procuratoribusve eo-
rum, si inspicere volent, ostendatur. Apud eum educatur,
apud quem parens jusserit. Si autem nihil parens jusserit, aut
is, apud quem voluerit educari, curam non recipiet, apud
quem educetur, causâ cognita constituam. Is, apud quem
educabitur, quod natum erit, quoad trium mensum sit, bis
in mense ex eo tempore; quoad sex mensum sit, semel in
mense; à sex mensibus quoad anniculus fiat, alterius mensi-
bis, ab anniculo quoad dari possit, semel in sex mensibus, ubi
volet, ostendat. Si cui ventrem inspicere custodiri, adesse
partui licitum non erit, factumque quid erit, quo minus ea ita
fiant, uti supra comprehensum est: ei, quod natum erit, pos-
sessionem causâ cognita non dabo. Sive quod natum erit, ut
supra cautum est, inspicere non licuerit: quas utique actiones
præter se daturum pollicentur his quibus ex edicto meo bo-
norum possessio data sit, eas si mihi iusta causa videbatur esse,
ei non dabo, ait Prætor. Quod edictum etiam hodie ob suc-
cessionem feudalem habet utilitatem, in casu, si vidua, præ-
fertim defuncti nobilis prægnantem se esse dicit, Hahn. ad
Wesemb. ff. d. inspiciend. ventr. D. Struve exercit. 30. tb. 81.

T H E S. XI. In alienandis minorum cæterarumque his si-
milium personarum rebus ad evitandam suspicionem frau-
dis & circumventionis, quæ quandoque contra tutores & cu-
ratores oritur, quòd minorum bona segniter imprudenterque
administrent, nec illi perpendant quid utile futurum noci-
turumve pupillo sit, propriis contra commodis promovendis
magis intenti sint; ut taceamus utilitatem Reip. hinc in aliis
quoque personis, quæ licet minorennem ætatem sint super-
gressæ, utpote sunt furiosi, prodigi, mente capti aliique his
similes paribusque cum minoribus gaudent privilegiis, in-
troductum est, ut alienationes seu contractus rerum immo-
bilium vel mobilium quæ servando servari possunt non nisi
coram

*In alienandis
 rebus mino-
 rum decre-
 tum de ali-
 nando re-
 quiritur.*

coram Magistratu ejusque interveniente decreto valident
adeo ut certis quibusdam solennitatibus ac ritibus omni
aut non legitimè adhibitis decretum sit nullum, & ut pupilli
non solum adversus tutores vel curatores actio tutelæ *l. 6.
arbitr. tutel.* sed & contra quoscumque rei ita alienatæ posses-
sores tam universales quàm singulares vindicatio compete-
l. 4. C. d. prad. & al. reb. minor. quia in minoris vel pupilli donatio
nino mansisse censerit debent, quæ illegitimo modo distra-
ctæ sunt; Quæ requisita cum Wesenbec. *in parat. ad tit. ff. d. 1.
eorum.* ad tria capita reduci possunt, nempe ut requiratur
pupilli vel minoris æs alienum vel alia justa alienandi causa
Decretum Magistratus, & interventus tutorum & curatorum
vid. Simoncell. *in tr. d. decret. libr. 1. tit. 1.* qui sedecim requirit
recenset, ex quibus tamen pleraque ad prædicta tria capita
referri posse existimat Hahn. *in obs. ad Wesenb. cod.* Itaque
judici de legitimis alienandi causis certò constat, cognitio-
nem causæ interponat ita ut diligenter excutiat, anne aliquid
de pecunia ad exsolvendum æs alienum possit expediri, &
deprehenderit præter prædia nihil esse unde æri alieno satisfieri
possit, tunc demum distractionem permittet *l. magis p.
§. 9. ff. d. reb. cor. l. 1. §. 2. ff. eod.* & cavebit, ut distrahatur
minus damnosa, & si sit alia possessio minor vel minus utilis
pupillo, magis eam jubebit distrahi, quàm majorem aut utili-
liorem. §. 10. eod.

In donatione T H E S. XII. *In donatione* Geradæ à muliere facien-
Gerada ad ad omnem evitandem suspicionem fraudis vel persuasio-
evitand. su- certa requisita debent in foro Saxonico observari. Et quidam
spicion. fraud. si judicialiter fit, debet fieri donatio in loco judicii, coram
certa ad esse iudice pro tribunali sedente & sic adesse judicis autoritas
debent requi- *Const. Elector. Sax. p. 2. c. 14. verb. Vor Gerichte.* Donatarius con-
sita. bet esse præsens in ipso donationis actu, ibi: *In ihrem Ver-*
seyn. Accedat autoritas Curatoris verb. *Durch ihren freien*
schen Vormund & si maritata est donatrix, adjungi debet
consensus mariti. D. Struv. *exerc. 40. tit. 6.* Carpz. *ad d. co-*
def. 2. Tradantur Claves ibi: mit *Uberantwortung*
Schlüssel. Donatario una cum clavibus exhibeatur desig-

tio rerum geradicarum in donationem venientium, verb. Dem donatario ein Verzeichniß & donatio ista geradz publico inferatur libro, verb. Welche hernach dem Gerichts-Buch einzuverleiben. Si extrajudicialiter fit geradz donatio, requiritur, ut species geradz donata valorem 500. aureorum Hungaricorum non excedant, *d. Const. Elect.* & fiat in presentia duorum vel trium testium, vel coram Notario & testibus; accedat clavium traditio, & presentes sint cista & capsæ, quibus res geradicæ sunt inclusæ vid. *Carpz. d. l. d. 15.*

THESES. XIII. Cum judex homo sit, qui affectibus regi vel causarum coram se agitarum oblivisci potest, Doctorum sententia est, quod potior fides sit habenda actis, quam ipsi judici; nempe si dubium sit, quo pacto sententia fuisset prolata, vel quo pacto partes in judicio transegerint, tunc magis actis, quam assertioni judicis credendum esse defendit Jodoc. *Damboud. prax. civil. c. 149. n. 12. vid. infra c. 6.*

Major actuum quam judicis fides habetur.

THESES. XIV. Equidem Judex vel Magistratus, si ipsi vel ejus officiali sive satelliti jussu manus obeunti, injuria facta, illataque est intuitu officii seu dignitatis, ipse desuper cognoscere atque injuriantem punire potest, nam non in proprio sed alieno, puta Reipubl. negotio procedere & judicare censetur *l. un. C. si quis Imper. maledix.* ibique Brunnem. Ut tamen omnem suspicionem effugiat judex, rectius facit, si acta ad Collegium non suspectum, ad causam determinandam, transmittat, Brunnem. *ad d. l. in fin.*

Judex injuriam sibi illatam vindicaturus Acta transmittat.

THESES. XV. Judicem suspectum recusari posse, non est quod longiori deductione egeat, cum experientia nos doceat, quosdam judices affectibus suis ita indulgere, ut licet quod justum & rectum est, bene cognoverint, id tamen discernere nolint, & jure vincenti victoriam invideant, nullum non lapidem moventes, quod vel judicatum suspendant vel causam technis involvant, ut desperandum planè sit parti causam justam foventi de prospero litis successu *Carpzov. part. 3. decis. 221. n. 15.* Num autem judex ordinarius recusari queat, questionis est. De jure civili judicem delegatum non verò ordinarium ut suspectum removeri posse dicit *Gail. lib. 1.*

Judex suspectus removeri potest.

*obs. 33. num. 1. per authent. si vero contigerit. C. d. judic. Mynfi
cent. 2. obs. 52. Bronchorst. cent. 1. assert. 66. per Nov. 86. ca
cum ordinarius habeat perpetuam jurisdictionem, & pro
de per recufationem ab officio & magistratu removeri n
debeat, Joh. Baptist. Costa in tractat. d. subsid. remed. 123. num
Jure verò Canonico dicendum videtur, quòd omnis rec
fari possit judex per cap. 61. X. d. appellat. Sichard. ad l. apertiss
C. d. judic. num. 6. Tuschus pract. conclus. 422. Quòd jus C
nonicum etiam in foro civili observandum suadet Wese
part. 3. consil. 98. num. 202. Quicquid sit, in praxi pro f
gulari cautela observatur, ut quotiescunque suspicio ap
ret, pars petat, ut tam judici ordinario, quàm delegato
Commissario alius adjungatur; fatius enim est, judici
per Commissarium adjunctum sustineri, quàm planè destr
præsertim si causa agitur, quæ magni est præjudicii ato
momenti, audiendum alterutrum ex litigantibus Commi
rium adjunctum petentem tradit Anton. Tessaur. decis.
num. 6. ut hinc nemini mirum videri debeat, si alius ju
adjungatur commissarius propter causæ difficultatem & i
minens periculum, ob quòd à regulis juris tum recedi p
est l. de pupillo §. si quis rivas ff. d. nov. oper. nunc. ex quo eti
in causis criminalibus de adjungendo Commissario ju
ad partis requisitionem & instantiam res expedita er
Tessaur. d. l. n. 6. Carpz. d. l. n. 22. & ita Scabini Lipsien
Anno 1647. pronunciarunt: Ist vor wenig Jahren bey
Kaiserlichen Soldatesca Einfall das Rathhaus daselbst gep
dert / und etliche übergebene Contributions- & Rechnungen
lohren worden. Dahero wie auch andere Klage, Puncten
ber Fürst C. zu N. Fürstl. Gnaden eine Inquisition wider e
angeordnet / und hierzu D. W. nebenst etlichen Cansley- Bedien
Commission auffgetragen / welche bißhero zu eurer Nothdur
und Defension die gehaltenen Acta euch durchzusehen nicht v
legen wollen / und dadurch die Sache nit wenig verzög
Worauff Ihr unterthänigst angesuchet / daß diesen Commi
riis C. M. und C. C. von B. so beyde der Landschafft mit P
verwandt / und in Rechten wohl erfahren / adjungiret we
möch*

möchten. Ob nun wohl sonst ohn alle Suspicion dergleichen nicht leichtlichen zu verwilligen / dieweil aber dennoch diese Inquisition nicht geringer Importanz / euer Interesse hoch darunter versiret / deßwegen ihr eure Defension zu führen gemeynet / und der Process von Rechtsgelahrten besser als von andern / so Rechten nicht erfahren / getrieben und ausgeübet werden kan zc. So ist Euch auch euer Suchen nicht süglich abzuschlagen / sondern es werden vorigen Commissariis auch ohne Anzeigung und Beybringung richtiges Argwohns / die von Euch vorgeschlagene Personen / jedoch auff eure Unkosten / gestalten Sachen nach billig adjungiret / W. R. W.

THESES. XVI. *Judex evertit suspicionem protelandi* *Judex parte processus, quando omnem lapidem movet, ut partes liti- ad amicabi-*
gantes ad amicabilem compositionem, vel ea deficiente ad lem composi-
formam compromissi persuadeat, Rec. Imper. Ratisbon. d. anno tionem per-
1654. §. Zweytens &c. N. S. D. iii. 1. §. Besonders / verl. suadeat.
 Zum wenigsten den Proceß mit ihrer beyden Bewilligung per modum compromissi eingezoget. Si verò judex ratione amicabilis compositionis voti sui particeps fieri nequit, facilem atque promptum se in causæ cognitione reddere debet *l. 13. §. 8. C. d. judic.* Si videt, actorem justam non fovere litigandi causam, eum à limine judicii repellat *N. S. D. d. 1. §.* Dieweil sie aber. Cognita autem causa judicet secundum privilegia, statuta loci, & consuetudines receptas *Rec. Imp. d. Anno 1654. §. 105. add. Hartm. Pistor. lib. 1. q. 33. num. 26.*

THESES. XVII. *Judex evertit suspicionem si abstinet* *Evertit suspi-*
ab unius ex litigatoribus nimia conversatione, seu quando cionem ju-
ad ejus domum non divertit; videtur enim aliquam suspi- dex, si absti-
cionis præbere materiam, quando judex à litigatore ad con- net à nimia
vivium invitatus venit, præsertim si id fiat eo tempore, quo conversatio-
causa decidi debet. Solet tum sæpiusculè & commendari ne partis li-
causa & liberalius ex convivoris parte exponi. D. Ziegler. tigantis.
in Dicast. concl. 13. §. 12. Neque ad aures litigantis insurrari patiatur, sed ad evertendas suspensiones in judiciis omnia apertè & manifestè parte utraque audiente agi debent,

nec quicquam, quod oppressis refugio est, in suspicionem
 dat justitiæ aut planè non impetrandæ, aut minis integ
 D. Ziegl. d. l. §. 13. Neque vel verbis vel factis uni inter l
 gantes magis faveat, alteri minus, sed cogniturus causam
 bi proponere debet illud *Deuteron. 1. v. 16. Audiendo causas*
ter fratres vestros judicate justè inter virum & fratrem ejus, etia
que peregrinum ei. Ne suspicite personam in judicio, æque magn
atque parvum audite. add. *Levit. 19. v. 15. Evitabit suscip*
 nem judex si utramque litigantium partem simul cite
 audiat, neque uni parti in alterius præjudicium conce
 audientiam, Ægid. Bellamer. *conclus. 671. num. 5. Ziegler.*
 §. 25. Hinc nec ante plenam causæ cognitionem de ejus l
 nitate & statu vel confidenter nimis & præsumptuosè, vel
 mis abjectè & depressè verba faciat, suspicionem non evi
 bit, qui plenam causæ cognitionem judicio suo antevertit
 quid sibi videatur, in vulgus pronunciat. Idem §. 40. La
 dandi hinc sunt Synedriorum Assessores apud Judæos, de qu
 bus hæc refert Johannes Seldenus *d. Synedr. lib. 2. c. 13. num.*
Neque fas habitum Synedro, cum è Synedrio exiisset, de suffrag
Collegarum aut suo verba facere. Qui autem fecisset, velut insa
nomine divulgantis arcanum habebatur.

Advocatus e- TRES. XVIII. Advocatus in judicio evitat suspi
vertit suspi- nem retartandi processus, quâ aliàs laborare solent apud v
cionem, si non gum advocati, ac si conscientia vel nullam vel exiguam l
omnem cau- beant rationem, si non quamvis sordidam, injustam, vul
sam de pra- ratam, nefandam, impiam scabieque depravatam causam
vatam assu- judicio defendendam suscipiat, Dur. d. pascol. *in aut. p*
mit. reg. 338. de quo non iniquè Barclaj. *Icon. anim. c. 15. p. 333. & s*
 conqueritur, nullas lites, nulla in judicium vocata flag
 esse, quæ non patronum inveniant, modò sit advocati
 pretium, cui, tanquam omnem patriæ caritatem vincen
 obsequium nunquam deest. Boni quoque advocati laud
 consequitur malitiæque suspicionem evitat, si processum
 entis sui celeriter, quantum fieri potest, ad finem perdu
 quam celeritatem judiciorum tam in judicando quam pos
 lando Guicciardinus, citante Trajan. Boccalin. *in relat.*

parnass. cent. 3. rel. 20. etiam apud Turcas servari refert & laudat. Omnes fugiat ambages, quæ processum retardare possunt; aliàs Clientes intelligent nihil minus advocatos quàm prædones scire, nisi quod lentius cædant, uti argutè loquitur Barclaj. *in euphorm. part. 1.* Si forsitan causa contra Principem, cujus subditus advocatus est, ventiletur, cum Principis persona subdito semper sancta esse debeat, ut omnem lædendi Principem amoveat suspicionem, suadent DD. bono advocato convenire, ut Principis permissionem impetret, antequam se patrocinio causæ committat. Quatenus contra hodiernos Magistratus, qui superiorem recognoscunt, ne quis jure suo excidat, postulare quis possit vid. *Mev. p. 1. decis. 155. n. 6.*

THE S. XIX. Partes litigantes evitant suspicionem fallendi adversarium, quando publicè in judicio judicem compellant & abstinere ab aditione judicis privata; præterquam enim litigator privatim judicem interpellans præsumptione aliqua se onerat, ipsum causæ suæ diffidere, & proinde non tam judices quàm patronos querere, justitiæ quadantenus impedimentum ponitur, cum ita informatus vel potius præoccupatus judex rarissimè justam sententiam justè proferas, imò privatus ille informator peccet, ideo quòd judicis animum corrumpere tentet. Graviter hanc in rem *D. Ziegler in Dicastice concl. 17. num. 5.* ait: *Causa corrupti judicii referenda plerumque est ad perversissimos istos mores hodiernos, secundum quos partes cum vel sine advocatis, aut etiam Advocati soli convenire judicem & Assessores in adibus privatis solent, ut eos privatim de causa informant. Ea res & judicem dedecet, & partem interpellantem. Judicem, quia hinc suspicionis notam incurrit, ex privata ejusmodi informatione animum ejus corruptum esse, atque partium studio in judicium inferri. Litigantem interpellantem, tum quia hinc aliqua præsumptio nascitur, causa cum sua minimè considerare, & proinde non tam judices illi, quàm patronos querendos esse, tum etiam, quia per se vitiosus est actus ille, quo quis alterius animum corrumpere tentat. Nec enim minus, imò forte magis peccat, quàm qui servum alterius corrumpit, de quo videri possunt DD. ad tit. ff. d. serv. corrupti.*

CAP. III.

DE EO

QUOD PER INVENTARIUM ET SPECIFICATIONEM JURATAM FIT.

THESIS I.

Inventario e-
vertitur su-
spicio.

Primus modus evertendæ suspicionis, ne quis bona aliena intervertisse existimetur, sed famam nomenque boni administratoris ac viri honesti mereatur ac consequatur, est, si fiat *repertorium* in quo designentur res singulares vel in patrimonio, vel sub administratore gestoris existentes, seu conficiatur inventarium, quod caput est ac fundamentum omnium rationum Bartol. in l. 72. §. 2. ff. d. Condit. & demonstrat.. Atque huic ut publico instrumento statur, donec probetur contrarium Berlich. *decision.* 160. n. 15. & qui dicit res quasdam esse omittas, illud probare debet D. Richter *decis.* 59. n. 11. neque inventarium solenne juramento debet verificari Carpz. p. 3. c. 33. d. 8. sed pro inventario, quod ritè & solenniter confectum est præsumitur, Carpz. d. l. def. 10. n. 1.

Tenantur in-
ventarium
conficere Ad-
ministratores
rerum publi-
carum.

THESIS II. Administratores *publicarum rerum* seu certæ communitatis vel universitatis, hoc est, civium & incolarum alicujus villæ, pagi, aut collegii ad conficiendum inventarium obstricti sunt, ni suspicionem interversionis ve- lint incurrere, cum etiam Magistratus, Consules & Rectores *Amptleute/ Bögte* ad rationes reddendas teneantur l. 4. C. d. *episcop. & cleric.* l. 2. §. 2. ff. d. *administr. rer. civit.* Huc referendi sunt *Orphanotrophi, Armen- Vorstehere/* qui aggredientes administrationem conficere tenentur inventarium, cum sint pupillorum quasi tutores seu administratores adultorum verò quasi curatores, orphanorum res, præsentibus publicis personis, custodiendas atque administrandas accipere debent l. 30. *orphanotrophanos C. d. episcop. & cleric.*

que

quo etiam textu adiutus Bartolus respondit, administratorem orphanotrophii nec in iudicio, nec extra posse aliquid orphanotrophii nomine gerere, nisi facto prius inventario, & decreta sibi administratione per superiorem. Munoz. *d. ratiocin. c. 9. n. 7.* Similiter Ecclesiarum Oeconomi Kirchen, Vorsteher / Carpzov. *Jurispr. Consistor. lib. 1. def. 157. num. 4.* Præfetti Scholarum, Officiales Principum ac Statuum Imperii, Administratores ærarii Principis, Zahl oder Pfennigmeister / unde Principum quæstores *rationales* appellantur *l. procuratores 4. C. d. mod. mult.* Imo Fiscus de bonis proscriptorum inventarium conficere tenentur *l. 7. in fin. C. d. bon. proscript.* ibique Brunnem. Munoz. *d. c. 9. n. 8.*

T H E S. III. Administratores *rerum privatarum*, quæ singulorum sint, ad evitandam suspicionem rei non benè gestæ, & ne quid in rationibus distraxisse videantur, conficere tenentur inventarium. Sic *tutor* sive sit testamentarius, sive legitimus, sive dativus, aut honorarius sit, mater an avia, falsus tutor, an protutor, nihil interest, antequam tutelam suscipiat, tenetur ad confectorem inventarii *l. 24. C. d. admin. tutel.* Quod si illud non conficiatur, quasi suspectus ab officio removetur *l. fin. §. un. C. arbitr. tut.* quia leges præsumunt, eum ideo hæc omittere, ut possit deinde res pupillares vel negligere, vel in suos proprios usus convertere Manzius. *d. tutel. p. 1. tit. 7. num. 39.* contra eum in litem juretur *l. 7. in pr. ff. d. admin. tut.* Mevius *p. 6. decis. 59.* notetur infamia *d. l. fin.* quæ nec ex imperiali rescripto aboletur *d. l. fin. §. fin. Colleg. Argentor. d. administrat. & peric. tut. th. 14.* De aliis pænis corporalibus, quæ contra tutores inventaria non conficientes statutæ sunt, vid. *d. l. fin. §. fin. l. 1. fin. ff. d. suspect. tut.* Mevius *d. l.* Suspicionem tamen hanc evertit tutor, qui confectorem inventarii omisit, si pater in testamento suo confectorem tutoribus testamentariis remiserit, vel eam vetuerit *l. fin. §. 1. C. arbitr. tutel.* Brunnem. *ad l. 7. ff. d. administr. & pericul. tut.* Eo tamen casu non relaxatur privata rerum pupillarium consignatio Mev. *d. l. n. 11.* vel si iudex ex justa causa decer-

Tutor.

decer-

decernat, inventarium à tutore non esse conscribendum, ut
 pote, quòd non expediat manifestare bona pupillorum Me
d. l. n. 9. vel absque jussu judicis justa aliqua causa non con
 ciendi inventarii adfit Mevius *p. 4. dec. 8. num. 5.* v. g. si pu
 pillus planè nulla bona habeat Mev. *dict. loc.* vel si tutor
 ne inventario aliunde forsan quantitatem bonorum pup
 larium probare possit Brunnem. *ad d. l. 7. ff. d. administr. tut.*
 vel si bonorum quantitas ex ipso repertorio, quod ipse de
 functus fecit & ei subscripsit, apparet Brunnem. *ad d. l. 7. v.*
 si pupillus non nisi certa bona habeat, eaque tutoribus
 administrandum data sunt, sique probare possunt se ea fid
 liter, sincerè, & sine fraude administrasse, & rationes redde
 posse Cothman. *vol. 5. conf. 39. num. 12.* vel si non dolo, sed
 ex simplicitate aut rusticitate inventarii confectionem om
 ferit Mev. *d. l. n. 19.*

Heres.

THESES. IV. *Heres, siue solus sit, siue coheredes ha*
beat, siue sit ab intestato, siue in testamento institutus, si
directus, siue fideicommissarius, siue possessor hereditatis
qui se hæreditati immiscuit, inventarium rerum defuncti
respectu creditorum ac legatariorum, quam coheredum, qui
postea illud exigere possunt, conscribere tenetur Carpz. p.
c. 33. d. 6. & lib. 6. respons. 65. Et mediante hac confectione her
 es ab omni suspitione & iniqua præsumptione se liberat, & præ
 nam in lege contra heredem inventarium non conficiente
 expressam vitat; adeo ut inventario solemnè, præcipuè cu
 decreto judicis confecto, semper pro eo militet præsumptio
 eo usque quod si heres inventarium in judicio exhibeat, nu
 laque alia bona in hereditate reperta extare affirmet, & cre
 ditores contrarium asserere non erubescant, tamdiu stetit
 inventario & assertioni heredis, donec contrarium, plura
 mirum bona majoremque substantiam, præter heredis de
 gnationem extitisse, evidenter demonstratur *d. l. fin. §. 5. C.*
jur. delib. nec creditoribus defuncti ultra vires ac facultates
 hereditarias tenetur *l. fin. §. 4. C. d. jure deliber.* ibique Brunne
 facidiamque de legatis detrahere potest *d. l. fin. §. 4. C.*
jur. delib. Cùm aliàs si non confecerit inventarium Cru

toribus & legatariis omne æs alienum solvere debent, etiam de suis Perez. *ad d. l. fin. C. de jur. delib.* legitimam, falcidiam & trebellianicam, ob non confectum inventarium omittat D. Struve *d. exerc. ib. 57.* Certis tamen casibus ad inventarii confectioem non tenetur, & sic cessat omnis subversionis suspicio, si testator fidei commissarium ab onere conficiendi inventarii expressè liberavit Hecser. *d. ration. num. 132.* vel quando quis hereditatem non immediatè per se & sua persona, sed mediatè à tertio accepit Berlich. *decis. 289. num. 18.* vel quando consuetudine ita receptum est, ne heres inventarium conficere teneatur D. Richter *decis. 58. num. 28.* vel quando inventarium post apprehensionem rerum hæreditariarum factum est. Mev. *p. 1. decis. 146.* vel si iusta causa apprehensionis & administrationis ante confectioem inventarii facienda subsit, Mev. *d. l.*

Т H E S. V. Pater bona liberorum adventitia administrans regulariter non tenetur conficere inventarium; noluerè enim leges in paternam reverentiam tam injuriosæ esse, ut propterea patremf. implicitum utique suum interesse propter usumfructum habentem subjicere voluerint tam gravi suspicioni, D. Przes. *in dissert. d. pecunia pupillari ib. 18. add. infra cap. 7.* Si verò de dissipatione subsit periculum, & pater de prodigalitate, vel aliàs ex magna causa sit suspectus, non immeritò ad inventarii confectioem cogendus est *arg. l. cum apud veteres 2. C. qui & advers. quos in integr. Mynsing. 2. obs. 93. num. 6. Finckelehaus obs. 76. n. 16. Berlich. decis. 160. n. 32. Carpz. lib. 6. Respons. 69. n. 13.* vel si pater secundas nuptias contraxerit Mev. *ad jus Lubec. p. 2. tit. 2. artic. 21. num. 13.* hoc casu confidentia, quam lex habet de patre erga liberos, cessat *l. fin. §. sin autem C. d. bon. qu. lib. cum præsumatur per secundas nuptias patrum animas alterari non rarò l. 4. ff. d. inoff. testam.* Mev. *ad jus Lubec. p. 2. tit. 2. art. 21.* nec infrequens sit, patres novercalibus delinimentis quandoque infatuari, ut sæpissimè malignum contra sanguinem suum inferant iudicium legibus prohibitum & annullatum *l. 10. vers. sed quemadmodum C. d. secund. nupt.* ut etiam remissio inventarii solen-

Pater.

nis cesset, ac Pater ejusmodi inventarium conficere ob
 Etus fit D. Præses *dissert. d. odio secundar. nuptiar. cap. 5. lb. 2.*
 si admodum negligens fit in administrandis bonis Dör
in biblioth. 7Ctor. voc. administrator. vers. 87. n. 439. In reliquis
 solennis inventarii confectionem non est adstrictus. Ut
 tem omnem pravæ administrationis suspicionem dilua
 evertat, cum de ipso bonorum, quæ liberorum sunt, substi
 tia rationes redditurus sit, *designationem bonorum* justè & ho
 stè intermittere nequit, Mevius *ad Jus Lubec. p. 2. tit. 2. ar.*
n. 7. Sic vitricus, qui non omni suspitione erga privig
 caret, & malæ affectionis præsumptio militat adversus e
 inventarium bonorum paternorum, quæ liberis primi ma
 monii debentur, ad evertendam suspicionem dilapidatio
 conficere tenetur Mev. *ad Jus Lub. lib. 2. c. 2.*

Debitor.

THESES. VI. Debitor, cujus est fugere & contra qu
 militat præsumptio ut semet conservet, etiam si cum credi
 ris fiat jaëtura, si bonis cedere vult, aut jam cessit, ad evita
 dam suspicionem interversionis tenetur Creditoribus ed
 inventarium & omnia bona usque ad ultimum quadrante
 indicare, & simul tradere libros rationum D. Struv. *symag.*
jur. civil. exerc. 44. lb. 27. Strach. *d. decoëtor. p. 7. num. 14.* Mev
Jus Lubec. p. 1. t. 3. art. 1. num. 20. Similiter Creditor, si ve p
 pria autoritate vi pacti in possessionem bonorum de
 toris ingrediatur; si ve prævia executione in eam judic
 ter immisus sit, ad confectionem inventarii & reddition
 rationum de fructibus quotannis perceptis tenetur, Car
p. 1. c. 32. d. 28. Klock. *tom. 3. cons. 148. num. 33. & consil. 169. num.*
seqq. quamvis simplici eorum & ad evertendam suspi
 nem, & ad occurrendum delictis, assertioni stare pro
 ferint debitores, non eò tamen minus & pravitati naturæ
 manæ, cui quasi innatum est vitium à veriditatis, à credi
 in possessionem bonorum debitoris immisso rationes de
 ctibus perceptis exigi possunt, maxime si ipsius nuda a
 tio veritati consona non sit Carpz. *d. l. def. 29.* Item Cur
bonorum, qui bonis debitoris vel fugitivi, vel defuncti,
 bonis cedentis datus est, vel bona absentis, vel heredi
 ja

**CURATOR BO-
 NORUM.**

jacentis administravit ad inventarii confectionem obstrictus est Gail. *lib. 2. obs. 130. n. 5.*

THE S. VII. *Ufusfructuarius*, ut à se suspicionem per-
versi usus amoveat, rem in testatum, id est, inventarium, qua-
lis sit & fuerit, cum frui inceperit, redigat necesse est, ut in-
de possit apparere, an & quatenus rem deteriore fecerit
l. si cuius 1. §. recte autem 4. ff. ususfr. quemadm. cau. Item Se-
quester, Depositarius rei deposita, Factor, Institor, & Castaldus, &
ut multa paucis comprehendamus, quilibet administrator
sive necessarius, sive voluntarius à lege vel homine constitu-
tus, etiamsi sine mandato administraverit, cum ad rationem
sue villicationis sive gestionis ejus, cujus interest, teneantur,
ad confectionem inventarii tenentur, de quibus prolixius
*vid. Munoz. de Escobar. tract. d. ratiocin. Roland. à Valle vol. 1.
consil. 49. Cardin. Tusch. pract. concl. 202. num. 1. Heig. p. 1.
qu. 20. Franc. Porcellin. tr. d. inventar. Joh. Fusch. tr. d. in-
ventar. c. 3.*

THE S. VIII. Vicem inventarii sustinet *jurata specificatio*;
quando enim hi, qui ad redditionem rationum tenentur, vel
planè non confecere inventarium, aut fecerunt quidem, sed
non eo, quo oportebat, modo, ad evitandam interversionis
seu distractionis suspicionem bona & res debent eis, cujus in-
terest notitiam illarum habere, jurisjurandi religione mani-
festare. Et sicuti pro solenni inventario tanquam instru-
mento publico præsumitur, sic pro specificatione tanquam
nuda & privata designatione tantum abest, ut sit præsumtio,
ut potius fraus aliqua præsumatur, quæ jurejurando excul-
panda eoque, cum nuda plenam fidem haud faciat, supplenda,
*Rauchbar. p. 1. qu. 29. num. 11. Mevius ad Jus Lubec. p. 2. tit. 2.
art. 27. & part. 6. decis. 59. num. ult.* Super legitimo & solen-
ni inventario juramenti delatio prius non admittitur, quàm
si defectus allegentur iique sint verisimiles *l. fin. §. licentia C. d.
jure deliber.* Specificatio ergo seu nuda designatio inven-
tarii vicem non supplet, neque ex se fidem habet, nisi ju-
ramento accedente. Illud non eget juramento, idque ideo
exigi non potest, nisi justa & evidens adsit ratio; In designa-

Ufusfructuarius,

Sequester, Depositarius &c.

Jurata specificatio evertit suspensionem,

tionem autem loco solennitatis, quâ inventarium constat, juramentum omnino est necessarium, sine quo non valet, & nec nihil defectuum arguatur, juramento tamen corroboranda est *Mev. p. 6. decis. 59.*

Heres.

THESES. IX. *Heres* non conficiens inventarium, si juratam specificationem, quâ omnia bona defuncto indicantur, præstat, extra periculum est, neque pœnas quæ omnibus in jure statutæ sunt, metuere necesse habet, idque consuetudine in Germania introductum est, non solum in Electoratu Saxon. sed etiam in aliis terris Imperii, *Brunnem. comment. C. ad d. l. fin. d. jur. deliber. Mevius p. 2. decis. D. Richter ad Authent. sed cum testator. C. d. L. fœcid. Joh. P. lippii in us. practic. Inst. lib. 2. eccl. 77. num. 7. Carpzov. p. c. 33. d. 8.* adeo ut Juris Saxonici interpretes testentur, in fœderato Saxonico nullum ferè usum aut effectum habere confectio nem inventarii, nisi quod relevet à jurejurando *Rauchb. q. 29. n. 18.* Unde alternatim solèt responderi, prout ex sponso Dni. J.ctorum Jenensium Anno 1622. constat, *ibid. Wosern die von Besl. Wittwen Vormunden übergebene Specification ihres Abnherrn Verlassenschaft mit einem leiblich Ende bestärckt wird / welches sie die Witwe zu thun verbundt. So ist solche an statt eines solennischen und zu rechte beständigen Kund. Buches zu halten / und gedachte Witwe deswegen ferner nicht zu beschweren.* *D. Movius d. jurat. decis. c. 2. S. ubi post Wesenb. const. 13. num. 15. Coler. d. process. ex p. 2. c. 3. num. 400.* infert, quòd consuetudo introduci quæ juratæ specificationi locum faciat, cum confectio inventarii sit juris positivæ adeoque contraria lege seu scripta seu non scriptâ tolli potest. Num verò utrumque & inventarium & jurata specificationis ab herede exigì possit, dubium facit *l. ult. §. 10. C. d. deliber. Mevius p. 6. dec. 92.* videtur communem sententiam probare, quod ubi nullus defectus probari aut verosimiliter demonstrari possit, juramentum deferri nequeat. Certum est, quando testator seu domino aut mortuo, antequam accesserit Notarius omnia consignaturus, multa pretiosa in

verti possunt, & solent, ut testatur experientia & hominum
 nequitia atque avaritia, ut in hac quaestione decisionem Prin-
 cipis desideret Brunnem. *ad d. l. fin. C. d. jur. deliber. n. 47.*
 In praxi certum est, alternativè pronuciari testantibus id
 Rauchbar. *p. 1. qu. 29. n. 8. & seqq.* Carpz. *d. l. Dasß Beßl. ein*
gebührlisches Inventarium vorzulegen / oder in Ermangelung
dessen / vermittels eines Eydes die Erbstücke anzuzeigen schuldig
sey. Imò peccare judicem, juramentum imponendo, cum
adest solenne inventarium, nulla fraude defectuve apparen-
te, dicit Mevius ad Jus Lubec. p. 2. t. 2. in addit. ad n. 59. Cæte-
rùm quamvis suspicionem fraudis hæredem præter inventa-
rium solenne, ad juratam quoque obligare specificationem
asserit D. Movius cit. loc. §. 11. ita ut si vel præsumptione sal-
tem probet aliquid doli ab herede, vel in confectione inven-
tarii, vel extra id esse commissum, non immeritò heres, quam
exhibuit bonorum hereditariorum designationem, sacra-
mento corroborare necesse habeat arg. l. ult. §. sicuti C. d. his
qui ad Eccles. confug. Roland. à Valle d. confect. invent. p. 4. qu.
ult. Rauchbar. p. 1. qu. 29. n. 15. Berlich. p. 2. dec. 160. num. 15. &
seqq. An verò heredis heres ad juratam designationem de-
ficiente inventario adigi possit? Negant Modest. Pistor. p. 3.
qu. 126. ibique Scultes in not. n. 165. Berlich. p. 2. decis. 160. n. 20.
Carpz. p. 3. c. 33. §. 14. Affirmat Brunnem. ad l. ult. §. 205. C. d.
jure delib. Fiduciarius heres, si inventarium minus solenne
fecit, quod descriptionem mobilium, immobilium, jurium
itemque actionum contineat, & fideicommissarius exigat ju-
ramentum, quod illud confirmet, illud præstare neutiquam
tenetur Hahn. ad Wesenb. tit. ad SC. Trebell. n. 8. ferè circa initium.
sed fideicommissarius plus petens, probare debet plus ad-
fuisse, idque ab herede dolosè interceptum arg. l. 58. §. fin. ff.
ad SC. Trebell. D. Mov. c. l. §. 15.

T H E S. X. *Vidua, quæ pro securitate dotis aliorumque*
illatorum, quin & pro lucro dotali, quod ex pacto, testamen-
to vel statuto loci, ubi maritus habuit domicilium, sperat, re-
tentiois jure gaudet, habetque facultatem remanendi in
possessione bonorum mariti, donec eo nomine ei satisfiat

Vidua.

Carpz. p. 2. c. 25. d. 8. ad effugiendam patrimonii diminutionis suspicionem tenetur inventarium conficere; si & illud deficiat mediante juramento bona manifestare; rationesque reddere, Carpzov. d. l. d. 14. Mevius ad Jus Lubec. p. 1. 2. artic. 27. num. 59. nisi statutum vel consuetudo certas requirat solennitates, quibus standum est Mevius cit. loc. Si lucra muliebria propria auctoritate occupaverit, ne plus ultra debitum & cum damno & injuriâ heredum sibi summissum dici possit, non extante inventario mediante juramento indicabit, quid & quantum acceperit, D. Movius d. l. c. 4. §. Neque semper sufficiet, si mulier exhibeat scripturam mariti continentem lucra mobilia, quæque ad ipsum intulerit, quominus eam juramento stabilire teneatur, idque ad effugiendam suspicionem fraudis, quæ præsumitur; cum tenerrimus sit affectus sponsi erga sponsam, ut facile in hujus favorem, tertii præjudicium quid fieri possit. Itaque res arbitrio judicis committenda est, præprimis si præsumtio aliqua urgeat contrarium, v. gr. si sit noverca, quæ ejusmodi scripturam liberis prioris matrimonii offerret, quæ à præstatione juramenti haud foret immunis, considerata illa præsumtionem quam jus nostrum in deteriorem partem de novercis habet Brunnem. cent. 4. d. 69. Mev. d. l. §. 7. Similiter vidua in concursu creditorum privilegio dotis ex l. 12. C. qui potior. in pig. potitura probare debet dotem marito revera esse numeratam d. l. 12. neque sufficit si ad probationem mariti defuncti juratam specificationem dotis aliorumque illatorum exhibeat, cum arctissima illa conjunctio & dilectio quæ intercedit inter maritum & uxorem fraudibus & collusionibus facile ansum præbens omnem testimonio fidem derogat ff. d. test. juramentumque præstitum tertio præjudicare queat c. veritatis 14. ubi Panormitan. n. 3. X. de jurejur. Car. d. c. 28. d. 73. qui etiam si mulier in supplementum jurare velit, non tamen illam admittendam esse asserit def. 75. quod tamen Mevius p. 3. decis. 330. n. 5. ita temperat, nisi accedat quæ fidem faciant designationi mariti, adeoque suspicionem elidant, ut si maritus moribundus jurato indicasset do-

aliaque illata, quo tempore falsum dixisse non præsumitur, atque hoc casu fœminam ad juramentum suppletorium admitti posse concludit *Mev. d. l. §. 8.*

THESES. XI. *Mater* vel *Avia* quæ liberorum tutelam suscepit, nec inventarium facere curavit, tenetur ad specificationem edendam, *Finckelthaus obs. 76. n. 19.* & ita pronunciavit *Facultas juridica Lipsiensis Ao. 1629.* Würde Appellantin an statt des uferlegten Inventarii eine beglaubte Specification, derer von ihrem Manne hinterlassenen Güther/ jedoch ohne Eyd/ liber geben; So wird Sie darbey billich gelassen; Quando verò contra matrem urgentes quædam rationes suspectæ administrationis atque fidei proferantur & demonstrantur, tunc debet edi juratò & ita Anno 1620. pronunciatum in Curia Electorali Saxonica suprema: Daß Beklagte/ wegen Mangelung eines Inventarii, die Verlassenschaft nunmehr vermittelt Eydes/ anzeigen schuldig.

*Mater ve
Avia.*

THESES. XII. Et generaliter omnes, qui obstricti sunt alteri ad redditionem rationum, quas inventarium vel specificatio antecedere solet, & absque quo sane de receptis, eorumque augmento ac decremento qualitate & quantitate constare nequit, tenentur hanc juratò edere si petatur, ad quam *Socius, Cedens bonis, Creditor* aliique plures tenentur. De his qui ad reddendas rationes sint adstricti vid. *Menoch. cas. 209. n. 1. & seqq. d. arbitr. jud. quest. Heig. p. 1. q. 20. n. 1. Carpz. 5. respons. 69. n. 1. & seqq. Naurath. d. ratiônär.* Juraturi tamen seu jurare jussi intra terminum legalem se offerre, ac juramentum præstare adeo præcisè non obstricti sunt, cum terminus legalis ad ea solum juramenta adstringatur, quæ probationis vicem obtinent *Rauchb. p. 1. qu. 10. n. 32.* ut proinde ille, qui ad specificationem juratam obligatus est, admitti debeat, licet intra terminum legalem se non obtulerit, nec citationem adversarii impetraverit, quia hoc juramentum non est vice probationis, sed in pœnam inventarii omissi constitutum & introductum *Nov. 1. cap. 2. §. 1. pœnæ autem leniendæ potius sunt, quàm exasperandæ, l. 41. d. pœn. Carpzov. p. 1. c. 13. d. 17. Mov. d. l. c. 2. §. 21.*

*Omnes qui
obstricti sunt
ad redditionem ratio-
nem.*

CAP.

CAP. IV.

DE

EO QUOD JURATO FIT.

THESIS I.

Transitus.

Uamvis de everticulo suspicionis, quod per juratam specificationem fit, in proximè præcedenti capite & sic etiam de juramento actum sit; Quoniam tamen alio adhuc modo jurato præter specificationem ceu denominationem fieri solet, scilicet si ab eademque ejusmodi manifestatione bonorum in scriptura vel testimonio per juramentum eximitur quasi aliorum suspicioni, eademque fides plena habetur, vel sola urget suspicio, ut juratur; de eo in hoc capite agemus.

Ut acta publica plene probent, persona actuarii debet esse jurata.

THESIS II. Sic acta publica & protocollum, de quibus in anteced. capite nonnihil dictum est, & in quo gesta in judicio ab Actuario aliove cui id negotii in judicio specialiter commissum, annotata sunt, ut omni careant suspicione, libenter constitutum est, ut persona scribens protocollum Actuarius, qui dicitur *Gerichts-Schreiber* sit jurata, Philippi ad decis. noviss. 38. Elect. Saxon. observ. 2. n. 5. Protocollo enim ipso conscripto fides non habetur, nisi juramenti religio sit constrictus *Ordin. Cameral. p. 1. art. 59. rubr. Der Gerichts-Schreiber und Leser Eyd.* Et sufficit, juramentum hoc esse confessu Senatus, vel coram judice & Scabinis præstari Berlich. p. 1. concl. 8. n. 8. n. 56. Jure verò Saxonico præstandum in præsentia subditorum, quo in posterum eo magis juramenti præstiti memores sint Carpz. p. 3. decis. 201. n. 30. & 34.

Juramentum purgatorium.

THESIS III. Sæpius contra homines diffamationibus quibusdam, suspicionibus & indiciis ad condemmandum non sufficiens, si in sufficientibus militantibus æquum est, eos non purgari, sed ut sese conscientiamque suam per juramentum purgare teneantur Berlich. p. 1. concl. 52. n. 1. Carpz. p. 3. crimin. p. 3. qu. 116. n. 59. & seq. & p. 1. c. 22. d. 1. n. 1. (quod juramentum

men

mentum D. Mevius in comment. ad jus Lubec. lib. 2. tit. 3. art. 3. num. 50. vocat *everticulum omnium suspicionum* vid. D. Lauterb. dissert. ad jus statutar. Hamburgens. thes. 48.) Talis purgatio seu innocentiae confirmatio, fit vel *vulgariter* vel *canonicè*. Vulgaris purgatio instante diabolo superstitiosâ quadam observatione potius quàm religiosa inventa vel inductu est, & fit vel per duellum, qualis modus planè improbat *can. monomachiam 2. q. 4.* vel per aquam frigidam aut calidam, vel per ignem, id est ferrum candens, prunas ardentes. Huc pertinet proba olim in Germania usitata, qua veneficæ undique rarsæ aquis injiciuntur, & si submergantur, innocentes habentur, si supernatent noxiæ, quæ tamen superstitiosa est Delrio *disqu. magic. lib. 4. c. 4. q. 5. sect. 1.* Canonica purgatio fit imprimis si reus non sit vilis & fide indignus tactis SS. Evangelii jurat se crimen objectum nec per se, nec per interpositam personam perpetrasse *c. 5. in fin. X. d. purgat. canon.* adjungens sibi conjuratores sive compurgatores aut sacramentales vicinos, qui reum familiariter noverint Setser. *d. jurament. lib. 3. c. 11. n. 30.* qui jurent se credere reum crimen objectum non commisisse & verum jurasse *c. 13. d. 1.* In Veteri Testamento mulieribus adulterii insimulatis exhibita fuit potio maledictionis Numer. 5. Postmodum in Novo Testamento receptus est modus per sumtionum S. cœnz imprimis à summis Pontificibus, qui super gravioribus criminibus diffamati se hâc vel illâ viâ purgarunt, cum imprecatione, ut si crimina objecta commisissent, susceptio sacramenti in animæ suæ perniciem tenderet, Hostiens. in summ. ad c. 1. X. d. purg. can. unde vulgatum: *Das man das heilige Abendmahl drauf nehmen wolle / profluxisse autumant,* sed hoc everticulum suspicionis incertum est.

THESES. IV. Juramentum, quo quis sese purgat à suspicionibus hominis aut juris, præviâ cognitione & suspicionis probatione, à solo iudice, sive ordinario sive delegato, compromissario & arbitro non solum ad instantiam partis, sed etiam ex officio non solum reo principali sed etiam consilium & auxilium ipsi suppeditanti, eum domo, hospicio, lecto aut mensa recipiendo, per sententiam, quacunque judicii parte

Juramentum purgat. etiam ex officio injungitur.

tam in primâ, quàm in secundâ instantia quotiescumq
contra eundem criminis suspiciones & indicia verifimilia n
litant, & pro defensione sui nullas probationes, verifimi
conjecturas & præsumptiones habet, imponitur, Berlich. *J*
concl. 52. n. 6. & 7. Gail. lib. 7. d. pac. publ. c. 7. n. 16. & seq.

*Juram. pur-
gas. locus est
in crimina-
libus.*

THESES. V. Est ergò huic everticulo per juramentum
purgatorium locus, præcipuè in causis arduis & gravioribus
ut sunt criminales *Setfer. d. jurament. lib. 3. c. 11. n. 6. ubi indicia*
& præsumptiones contra reum militent, nec tamen argumentum
convinci potest *l. 6. §. 9. C. d. his qui ad Eccles. l. fin. C. d. fid. infir-*
ment. Nov. 124. c. 2. Quod si verò nullæ adversus Reum sunt
præsumptiones, non debet hoc juramento gravari, sed Actio
non probante Reus absolvendus est *l. 4. C. d. probat. l. 6. C.*
edend. Defertur quandoque ex officio judicis, etiam non
exigente altera parte *arg. l. 1. §. 4. C. d. his qui ad eccles.* Debet
verò judex esse competens, qui nimirum de negotio cognoscere
possit, de qua reus infamatur *c. 15. in fin. X. de purg. Can.*
& judex personæ quoque qualitatem consideret.

*In quibusnam
criminibus
habet locum.*

THESES. VI. Quod autem de criminalibus dictum, non
indifferenter accipiendum est, quasi in iis criminibus, quibus
pena corporis afflictiva, aut indicia ad torturam sufficien-
tia adsint, sed in iis duntaxat, ubi hæc cessant, neque crimen
notorium est, aut aliàs probari potest, vel sufficientia
indicia non extant. Si enim præsumptio juris contra reum
militat, huic everticulo non est locus, neque credendum
assertioni juratæ, *Bartol. in l. 46. §. 7. ff. d. furt.* & valde peri-
culosum est ob metum perjurii, cujus poenam, ut vitam r-
mat, facile quilibet subiret *Mascard. d. probat. 2. concl. 864. n.*
Quærit. Num in crimine veneseii juramento purgatorio locus
Regulariter id negatur ob rationes antea datas, si tamen
circumstantiæ id velint, etiam juramento ist locum esse p-
Facultas Juridica Rintbeliensis Anno 1656. pronunciavit:
wohl Angeklagter von den unterschiedenen Zauberinnen und H-
so zum Theil allbereit am Leben gestrafft/ und bis an ihr End
ständig geblieben/ der Heyererey beschuldiget worden / etliche be-
schehener Confrontation ihm ins Gesichte gesagt/ daß er bey

Zusammenkunftten Commendante, so wohl von ihme/ daß er der Heryey zugethan sey/ etwas ein gemein Beschrey gewesen/ dennoch aber und diemeil bewehrter Rechts-Lehrer Meynung nach aus bemeldter Leute Aussage nichts gründliches noch beständiges zu schliessen/ auch sonst der Heryey und anderer Beschuldigung halber keine zu recht beständige Anzeige zur Tortur wider ihn verhanden/ so ist auch gemeldter Angeklagter N. mit der scharffen Frage billich zu verschonen/ gleichwohl aber vermittelst eines Körperlichen Eydes zu reinigen/ und daß er kein dergleichen Zauberey und bey der Heryey Zusammenkunft niemahls vielweniger derselben Commendante gewesen/ auch mit dem bösen Feinde keine Verbündniß aufgerichtet zu schweren schuldig / darbey er doch zuvor mit Zuziehung der Geistlichen vor der schweren Straffe des Meineyds mit allem Ernste zu verwarnen. Wenn nun solches geschehen/ so mag wider ihn/ wofern nicht etwa neuer Verdacht sich ereignete/ nichts vorgenommen werden/ sondern er würde der gefänglichen Haft auf eine gewöhnliche Uhrsede billig entledigt. B. N. W.

THESES. VII. In Casu necessariz defensionis. Si ad versus occidentem sint quidem indicia, sed minus plenè probantia, modò adversus occisum atque ita pro rei innocentia militent aliqua conjectura, quæ præsumtum ex confessione homicidii dolum elevent, juramento purgatorio locus est D. Petr. Theodor. Collag. crimin. disput. final. thes. 6. in fin. ubi tamen judex circumspèctè agat, ne perjurio detur occasio, Carpz. p. 6. qu. crimin. 33. n. 61.

In casu necessaria defensionis juramento purgatorio locus est.

THESES. VIII. In casu rei furtivæ emta emtori ignorantiam alleganti non statim creditur, cum hoc in casu scientia potius præsumatur, in primis in eo, qui malæ famæ est, vel clam, vel parvo etiam pretio, vel qui sæpè ejusmodi res emit Sichard. ad l. in cipitem C. d. furt. proinde emptor ignorantiam rei furtivæ prætendens eam probare tenetur, quod juramento purgatorio fieri potest; ea enim, quæ in intellectu & conscientia nostra consistunt, per simplicem nostram assertionem cum juramento rectè probantur Bartol. in l. inter omnes §. rectè n. 2. ff. d. furt. Et si emtor ignorantiam suam mediante juramento obtinuerit, furtivam quidem rem sine pretii

In casu rei furtivæ.

refusione restituere tenetur, hoc tamen in casu ab omni
pœna immunis est Carpz. p. 4. c. 40. def. 8. D. Richter vol.
dec. 96. num. 19.

*In matrimo-
nialibus.*

THESES. IX. In *Matrimonialibus*, quoties vel semiple-
tantum vel minus quam semiplenè probatum adeoque
suspicionibus promissi matrimonia oneratus est reus, deferri
potest juramentum purgatorium, Hahn. *ad Wesenb. tit. d. R.*
n. 5. Treutler ibique Bachov. *disp. 21. th. 5.* Imò judex pote-
ac debet parti fortean neganti deferre juramentum purgati-
onis, licet actor probatione prorsus succuberit Franzk. *ad*
d. 1. n. 70. modò aliqua suspicio sit pro matrimonio, ob fun-
dum ejus favorem Jason *ad l. 3. § 31. ff. d. jurejur.* ut proinde
sola stupri & imprægnationis confessio ad juramentum pu-
gationis stupratori promissionem matrimonii neganti impo-
nendum æstiment Beust. *de sponsal. c. 47.* Hahn. *ad Wesenb.*
jurejur n. 10. Cùm ergo præsumptio sit contra stupratorem, ma-
ritò ille eam per juramentum evertit Carpz. p. 1. c. 22. d.
D. Richter p. 1. d. 8. Quin etsi reus utrumque & stuprum
promissum matrimonium neget, sed adversus ipsum præsum-
tiones & suspensiones stupri pugnent, super utroque jurame-
tum purgatorium deferri potest, modò stuprata honesta sit
bonæ famæ, quæ nullius libidini satisfecerit Carpz. *d. 1. d. 5.*

*In puncto in-
juriarum reus
juramento se
purgare tenetur.*

THESES. X. Cùm omne verbum injuriosum animo inju-
riandi prolatum præsumatur, nisi contrarium probetur L. 5.
d. injur. Reus suspensionem, quâ ratione injuriarum gravatur,
à se amovere debet, quod fit si judex vel ex officio,
ad instantiam partis juramentum purgatorium ei injungat
Carpz. *pract. crim. p. 2. quest. 95. num. 74. & seqq.* & ita respon-
derunt Dnn. Juri Jenenses: *Wosern Beklagter eodlich erha-
oder sonst in Sächsischer Frist beweislich machen würde / daß
die libellirten Worte nicht animo injuriandi, sondern ad sui
defensionem geschrieben / inmassen er zu thun schuldig / so wird er
angestellter Klage entbunden.* Consideratis tamen personi-
circumstantiis an à propinquo vel amico facta sit injuria
non publicè, sed privatim, tale juramentum purgationis
deferri posse existimandum est Gail. 2. *obs. 106. n. 3. & seqq.*

THE

THESES. XI. Si depositum casu perit, depositarius non obligatur *l. 23. ff. d. reg. jur. l. 6. C. d. pignor. l. 30. in pr. ad L. Falcid.* adeo ut si de casu constet regulariter nec juramentum purgationis præstare teneatur, culpa enim lata, de qua depositarius tenetur, non præsumitur, nisi probetur *Carpzov. p. 2. c. 11. d. 26.* Quod si suspicio sit, quod casum præcesserit culpa, non sufficit dicere & nudè allegare casu fortuito rem suæ fidei commissam oblatam esse vel interiisse *l. 1. C. d. pignor. act. l. 5. C. d. fid. instrum.* & hunc in modum inclyta Facultas Juridica hujus loci pronunciavit, per ea, quæ refert *Volckm. in inform. Notar. p. 1. tit. 9. c. 23. n. 10.* Hat H. M. Håsen D. etlich Geld in einem ledern Beutel im vergangenen Kriege zu behalten gegeben/ welches H. D. also und anders nicht/ denn wo seines Herrn Håndel und Gerethe blieben/ solte das auch bleiben/ angenommen/ und in einen Kasten gelegt; Ist nun in der Niederlage solcher Kasten genommen/ und H. D. würde solches mit seinem leiblichen Eyde be- theuren/ so wäre H. D. derhalben Erstattung zu thun unverpflicht/ **W. N. W.** Jure Hamburgensi Depositarius prædicto in casu regulariter juramento firmare debet, rem depositam sine culpa periisse sua *p. 2. titul. 3. art. 2.* Idque ut depositarius ab omni etiam deponentis suspicione liberetur, ac lis eo citius finiatur. *D. Lauterbach. diss. ad Jus Statutar. Hamburg. th. 48.*

Depositarius tenetur jurare si suspicio adfi-

THESES. XII. Circa hoc everticulum juramenti purgatorii generaliter observandum est: In omnibus causis, in quibus actori semiplenè tantum probanti juramentum suppletorium deferri non potest, reo juramentum purgationis indici *Berlich. p. 1. concl. 52. num. 12. 13. Carpz. respons. lib. 1. tit. 5. num. 66.* ita ut in propria persona, non per procuratorem, nisi Elector vel Princeps sit, & in loco judicii publico præstetur, *Rauchb. p. 1. qu. 8. n. 22. Carpz. p. 1. c. 22. d. 19.* Plures causas, in quibus delatio juramenti purgationis locum habet, videsis *apud Heig. p. 1. qu. 40. Fulv. Pacian. d. probat. c. 39.*

Regula.

THESES. XIII. Reus, cui juramentum purgationis injunctum, illius evitandi causa ad innocentiae probationem admittendus est per tradita *Rauchbar. p. 2. q. 3. num. 11. & seqq.* nocentia & qui tamen id restringit ad certum aliquem casum, quando sc. *mistendus*

Reus ad probationem innocentia & mistendus

reus ante reprobatoriâ vel defensoriâ probatione usus non est; Carpzovius verò *pract. crimin. p. 3. q. 116. n. 66.* de ea opinione dubitat, idemque asserendum putat etiam si inquisiti probatione defensionis jam antea usus fuerit. Neque enim concedendum est, in processu inquisitorio Reum, qui ad probationem semel admissus fuit, ab ulteriori probatione excipi. *di arg. Nov. 90. c. 4. Auth. atqui semel C. d. probat. c. 35. 37. 38. 40. d. testib. Gail. lib. 1. obs. 105.* Unde sequitur inquisitum, cui juramentum purgationis impositum est, si probationibus pro sua defensione uti velit, admittendum esse ipsumque non rare non teneri Carpz. *d. l. num. 68.* Hocque procedit non solum in causis criminalibus Carpz. *pr. crim. p. 3. q. 116. num. 68. & p. 1. c. 22. d. 16.* & matrimonialibus, quæ criminalibus æquivalentur Carpz. *d. l.* sed etiam in civilibus. Si enim in causa civili alicui juramentum purgatorium defertur, tunc is animum quem jurat, merito ad probationes confugere & conscientiam probationibus redimere potest, prout in supremo judicio Dresdensi decisum esse probat Berlich. *1. concl. 52. n. 34. & sequ.*

Reus regressum habet ad juramentum.

THESES. XIV. In casu, ubi reus, cui tale juramentum purgationis est delatum, ad probandam verò suam innocentiam aliis probationibus utitur, actor ad contrarias probationes non admittitur; sed reus, qui juramento se purgare debuit, si in probatione deficiat, nihilominus ad juramentum purgatorium regressum habet Berlich. *d. l. num. 39. & sequ.* qui si probationibus uti nolit vel non possit aliisque mediis effugiendi destituatur, id aut omnino præstare tenetur Richter. *p. 1. d. 8.* aut pro convicto & confessio habetur, See *d. juram. n. 48.* scil. si delicta sint leviora, pro quibus pœna arbitraria indicitur; vel si in termino præfixo & statuto non compareat, elapso termino illo articuli in causa purgationis exhibiti in contumaciæ pœnam pro confessis acceptat Ordin. Camer. *p. 2. tit. 10. §. Würde sich aber der beschuld. Mynsing. 2. obs. 88.*

Reus presumptionibus hoc juramentum evitare potest.

THESES. XV. Reus non tantum solennibus, veris & sufficientibus probationibus, sed etiam presumptionibus contrariis & verisimilibus conjecturis pro sua innocentia ad

Etis hoc juramentum evitare potest, quia ob verisimiles conjecturas & præsumptiones tantum hoc juramentum exigitur, per easdem ergo rectè evitatur *l. 35. ff. d. B. I.* Et tunc si per contrarias præsumptiones & verisimiles conjecturas efficitur dubia, judex secundum qualitatem personarum potest auctori vel reo juramentum suppletivum deferre *c. ult. X. d. jurejur.*

THES. XVI. Quoties suspicio malitiæ contra partem, quod malitiosè quid proponat, existit, Judex speciale juramentum calumniæ, quod malitiæ vocant, à partibus rectè deposcit, præstitum fuerit jam ante juramentum calumniæ generale nec ne *c. in appellationis causa 2. §. ult. d. juram. calumn.* Neque ii qui in publico officio constituti sunt, immunes sunt à juramento hoc calumniæ speciali, ita ut juri jurando, quod in ingressu officii præstiterunt, committi & relinqui possint, quia diversum est juramentum calumniæ speciale ab illo, quod sub ingressum muneris quis præstat; illud enim pro ratione & circumstantiis rei, de qua suspicio est, concipitur: hoc in genere ad muneris obeundi dexteritatem & fidelitatem contendit, novo autem indigent auxilio, quæ de novo emergunt *Riminald. in l. si emancipati n. 142. d. collat. eoque casu existente* suspicionem non aliter evertere licet, quàm per juramentum, ita ut qui calumniæ juramenti gratiam petit, animum calumniandi habere præsumatur *Reuber. tract. d. test. p. 3. n. 59.* Et generaliter sciendum: Quod juramentum calumniæ debeat præstari in omnibus causis, in quibus suspicio calumniæ subest, magni sint aut parvi momenti, jurisdictionis, ordinariæ, compromissariæ vel delegatæ *l. rem non novam 14. §. 1. C. d. judic. l. cum & judices §. sed quia veremur 4. vers. licet ex comprom. C. d. jurejur. propt. calumn.* Maximè verò in casibus quibusdam specialibus, ut in juramenti delatione, instrumentorum editione, literarum comparatione, & ut instrumentum semel probatum falsi arguere liceat, *Hugo Donell. lib. 24. comment. in tit. d. jurejur. c. 13. num. 5. Carpzov. p. 1. c. 12. d. 20.*

Quoties suspicio contra partem existit, locum non habet juramentum malitiæ.

CAP. V.

DE EO

QUOD FIT PROCLAMATE SEU CRIDIS.

THESIS I.

Ad modos, quibus suspicio evitatur, referuntur proclamata seu crida.

AD hosce suspicionum evitandi modos merito referuntur *proclamata* seu *crida*, quæ sunt proclamationes publicæ öffentliche Ausruffung/ ed wenn ein Ding öffentlich angeschlagen wird/ vocatur quoque bannimenta. Huc referuntur in Ecclesiis nostris publicæ neomagorum proclamationes, cujus sedes in *c. cum inhibitio fin. X. d. clandest. despons.* concordat *c. cum tua 27. X. d. sponsal. & matr. & c. fin. X. qui matrim. accus.* olim in concilio Lateranensi *can. 52.* & noviter à Synodo Tridentina *sect. 24. c. 1. d. matrim.* decretum, & hucusque à Protestantibus Imperii Statibus in Ordinationibus & Constitutionibus suis Ecclesiasticis probatum fuit. Cujus finis, præter eum, ut Ecclesiæ precibus novi conjuges commendaretur, est ut dispiciatur, an impedimentum aliquod matrimonio ex propinquitate subsit, & ut omnis suspicio evertatur ligamine aliorum sponsaliorum impedimentum subesse *c. ibique DD. & Can. X. d. clandest. desponsat.* Donell. 13. comment. *vers. enimverò.* Olim fiebant ejusmodi denunciationes etis affixis, in valvis ædium sacrarum Cypræ. *d. l. §. 12. nunc hodie verbis seu viva sacerdotis voce, è suggestu pro concione, seu per publicum in Ecclesia proclama; idque vel tantum, si scil. ita ferat alicujus loci consuetudo; de qua statatur Bach. ad Treutl. th. 1. lit. C. in verb. & sunt sponsalia.* Vnde quandoque urgentes & probabiles causæ id suadeant Schenck in *synops. Inst. d. nupt. lit. a.* De quo etiam Tridentina Synodus *session. 24. c. 1.* sanxit: *Si quando, inquit, probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiose impediri posse, si tot præcesserint denunciationes, tunc una saltem denunciatio fiat &c.* Vel ter seu trin-

dino, hoc est trium dierum spatio, tribus scilicet proximè à sese subsequētib; diebus dominicis, per tres hebdomadas, interposita semper septimana integra Beust. *d. l.* Quales proclamationes bono consilio, bona ratione, piè & justis de causis benè & salubriter introductæ sunt, Donell. *d. l.* ita ut canones velint cuique liberum & licitum esse legitima impedimenta denunciare *d. c. fin. ibi: quo voluerit X. d. clandestin. despons.* & licet non de substantia matrimonii, attamen talia sunt, quæ sine justa causa omitti non possunt Gutierrez. *lib. 2. pract. qu. 4. num. 11.* ut matrimonium absque illis factum habeatur pro clandestino, *c. fin. §. si quis ibique Gloss. in verb. clandestina X. d. clandest. despons.* usque adeo, ut licet benedictio sacerdotalis presentibus etiam testibus intercesserit, nihilominus ratione bannorum intermissorum matrimonium sit clandestinum, non quidem quoad annulationem matrimonii, sed quoad alios effectus. Nam validitas non tollit clandestinitatem, nec clandestinitas sola vitiat, ut loquuntur DD. cum respectu solemnitatū, duobus modis matrimonium sit clandestinum. Priori, si omissis solemnitatibus contrahatur coram parocho & testibus; Altero, si sine parocho celebretur; hinc fieri potest, ut cessante altero clandestinitatis modo alter non cesseret, vide eleganter differentem Gutierrez. *lib. 2. pract. qq. n. 12. & 13.* & præterquam quod fraudis & doli nomine apud quosvis bonos suspectum sit per *c. 1. 30. qu. 5.* & ea quæ latè habet Heig. *1. qu. 22. n. 5. 6. & seqq.* suas insuper pœnas jure præstitutas habet, quibus tam contrahentes ipsi, quàm parochi consentientes coercendi sunt *d. c. fin. in fin.*

T H E S. II. Qui rem mobilem fortuitò invenit, quæ ad ipsum non pertinet, tenetur ipsam domino restituere, & quidem si ipsum ignorat, tunc vel publicè libellum proponat, vel per edictum ad valuas templi, vel alio in loco publico, referre esse res inventas & paratum se esse reddere ei, qui consideraverit *l. 43. §. 8. ff. d. furt.* vel aliàs in loco publico proclamari curet Mevius *ad Jus Lubec. lib. 4. tit. 1. art. 9. n. fin.* sive ex suggestu Harprecht. *ad §. fin. n. 8. Inst. d. acq. rer. dom.* vel per præconem: qualis lex apud Judæos sancita olim fuit refe-

rente Josepho *lib. 4. antiqu. judaic.* cujus verba hæc sunt: quis aurum & argentum in via invenerit, querat eum, qui perdit, per præconem, indicato loco, in quo invenit, reddatque ei, scilicet non esse bonum, ex alieno danno lacrum facere. Si quis hoc neglexerit, & rem inventam clam habuerit, eamque celave-
 exinde furti suspectus fit *Mev. d. 1.* Imò suspicionem omni consuetâ indicandi ratione, declinare non potest, & si celaverit, accesserit, furti etiam tenetur §. 10. & *fin. Inst. d. rer. div. Jo. Petr. Molignat. de jure retent. quest. 243.* Sin autem non constet de domino per proclamationem publicam, inventa a pauper inventa retinebit; dives vero honestius agit, eam manus pauperum aliosve pios usus erogando *arg. aurb. omnes e. C. communi. d. success.* Quid de jure Saxonico obtineat videtur *Philipp. in usu pract. Insti lib. 2. eccl. 21. n. 15.*

CAP. VI.

DE

EO, QUOD PER SCRIPTURAM FIT.

THESIS I.

*Actuarius acta
 & protocollum
 propria manu
 scribat.*

UT protocollum seu acta publica plenam fidem habeant omnique careant suspitione, perferens scribens protocollum seu actuarius propria manu aliena manu id conscribat; fides enim protocollum inde labefactatur, si non propria sed aliena manu inferatur quæ in judicio sunt peracta *Carpzov. process. lit. 2. art. 4. n. 1.* *Fulv. Pacian. d. probat. vol. 1. c. 65. n. 39.* nisi impeditus alii scribendi onus commiserit, consensu judicis *Berlich. d. cono. n. 44.* quo casu necessum est, ut judex alii potestatem scribendi concedens exprimat ordinarium actuarium fuisse impeditum *Felin. c. quoniam n. 4. in fin. X. d. probat.* Et ne quid fieri suspicari possit alla pars litigantium, vel aliquando protocollum in dubium vocare, actuarius omnia in judicio a-

fi

fideliter ac ordine conscribat in protocollo, nec quicquam, quod ad ipsam rem pertinet, omittat. Perspicuus sit in anno- tando, ita ut in solitis abbreviaturis & cyphris abstinere, sed quantitates plenis literis & verbis exprimat. *Ordin. Notar. d. Ann. 1521. §. item die Notarii ibi: durch Ziffern &c. nec cancellationibus, rasuris aut marginali etiam ac interlineari scripturâ suspicionis aliquam occasionem præbeat aut obscuro modo protocollum faciat* Mev. p. 1. dec. 119.

THE S. II. Ut major fides & securitas instrumentorum sit, eis subscribuntur seu sub notantur nomina, & quidem in *contractibus*, ut si forsitan in iudicio sit experiendum, probationibus, quas sæpius invenire difficile est, non obruamur; in *testamentis*, non solum ad validitatem testamenti, & ut heres bonorum possessionem petere possit *ex l. fin. C. d. edit. D. Adr. tollend.* sed ut removeantur calliditates, quibus obnoxia sunt testamenta §. 3. *Inst. d. testam. ordin.*

THE S. III. Eadem ratio est *sigillorum*, quæ ad omnem falsitatem evitandam apponi solent, ut fides rerum gestarum reddatur firma. Soliti autem sunt Romani amicos & JCos ad obsignationes adhibere, Barnab. Brisson. *d. formul. lib. 6. p. 512. in f.* Ut autem sigillans simul subscribat, non est simpliciter necessarium; si enim constat, cujus sigillum, & cujus voluntate sit appositum, idem operatur, quod subscriptio Mascard. *conclus. 1307. n. 5. & seqq.* Si vero vel lege vel statuto, vel consuetudine introductum sit, præsertim majoris fidei & suspicionis evertendæ causa, ut simul adhibeat, subscriptio, solius sigilli appositio nihil operatur Covarr. *pract. quest. c. 22. n. 9.*

THE S. IV. Ad everticulum fraudis & suspicionis referendum est, quod Imperator suadet in §. 3. *Inst. d. pupill. substit.* Sc. ne pupillus, cui pater substituit, insidiis exponatur, aut substitutus ante pubertatis annos eum tollere ansam habeat, testator faciat vulgarem quidem substitutionem palam, & in primis testamenti partibus ordinet; pupillarem autem substitutionem potest separatim secreto scribere in inferioribus testamenti partibus, & eam lino proprio, propriæque cera

*Subscripti
instrumentorum.*

Sigillatio.

*Casus ex
3. Inst. d.
pill. subst.*

consignare, ut ultima pars membranz, in qua substitutio p
 pillaris scripta est complicitur, atque ita membrana comp
 cata seu duplicata trajecto filò constringatur & sigillis
 signetur, & in priore parte testamenti cavere, & prohibere,
 inferiores tabulæ vivò filio, & adhuc impubere aperiant
 inspiciantur vel resignentur. Wesenb. ad d. §. 3.

CAP. VII.

DE EO,

QUOD PER PRÆSUMTIONEM PIETATIS FIT.

THESIS I.

*Mater & Avia
 propter præ-
 sumtionem
 pietatis ad tu-
 telam libero-
 rum admit-
 tuntur.*

Præsumpta pietas & naturalis ratio Imperatore
 Justinianum movit, ut non matrem solùm, sed
 aviam ad tutelam liberorum admittendam, & p
 has collaterales omnes removendos voluer
 Nov. 118. c. 5. ita præsumtio pietatis omnem excludit suspicio
 nem, adeo ut licet debito sint obligatæ liberis suis, aut ho
 sibi obligatos habeant, admitantur ad tutelam, Nov. 94. c. 1. 6.
 exinde desumpta autb. ad hoc etsi debitum C. quand. mulier. tutel. off.
 secus ac in reliquis tutoribus obtinet Nov. 72. c. 1. & seqq. au
 minoris debitor C. qui tut. vel curat. dar. poss.

*Præsumtio pro
 parentibus.
 Pro liberis.*

THESIS II. Præsumtus amor facit, ut parentes, qui e
 hæredant liberos aut prætereunt, id fecisse existimentur, p
 pter commissam ingratitude liberorum; Pro liberis tam
 præsumtio est, erga genitorem suum non fuisse ingratos M
 noch. 4. præsumt. 29. n. 23. nisi convincantur, ut loquitur l. 2.
 d. inoff. testam. aut ingratus legitimis modis arguatur l. 30. C.
 Prævalet ergo præsumtio pro liberis, unde est quod heres
 neatur probare causam exhæredationum sufficientem.

*Mater à con-
 fectione in-
 ventarii im-
 munis est.*

THESIS III. Non solùm pater à confectione invent
 solennis immunis est, ob præsumtam pietatem, quæ in ipso
 erga liberos, uti dictum supra c. 3. th. 5. sed etiam mater
 idem non est adstricta, quia æqualis pietas atque revere
 matri debetur, quæ patri arg. l. 4. ff. d. curat. furios. Fincke
 obs. 76. n. 18.

CAP. VIII. ET ULTIMUM.

DE EO,

QUOD PER MEDIUM VIOLENTUM FIT.

THESIS I.

Tandem everticulum suspicionis est *tortura*, seu interrogatio de crimine commisso per corporis tormenta ad eruendam veritatem, à iudice legitime instituta. Quando enim reus de crimine suspectus est, idque ex urgentibus indiciis, tum violentum illud *torturae* adhibetur remedium. Ad quæ indicia tamen non refertur *fama*, nisi aliis concurrentibus *arg. l. 3. §. 2. ff. d. testib. Jul. Clar. pract. crim. §. fin. q. 21. n. 1. Carpz. p. 3. qu. crim. 120. n. 19. Fuga* verò quæ fit ante accusationem & inquisitionem in suspicionem sceleris adducit *Nov. 53. c. 4. & facit indicium ad torturam Gôdelman. tr. d. indic. Cothm. vol. 1. resp. 12. n. 10.* quod tamen non crudè accipiendum, sed tota res prudentis iudicis arbitrio committenda est. aut si fuga cum *extractione* carceris, vel *conspiratione* fit, tunc iterum facit indicium ad torturam *Zanger. d. quest. c. 2. n. 94. Titubatio* verò animique *trepidatio* reum *conscium* arguere videntur criminis commissi *l. 10. §. 5. ff. d. quest. modò* graviora concurrant *adminicula* *Mench. l. 1. d. presunt. qu. 89.* Sola enim *trepidatio* non est sufficiens indicium ad *torturam*, sed facit tantummodo contra reum aliqualem *suspicionem* vel *levem præsumptionem* *Jul. Clar. l. 5. sent. §. fin. q. 21. n. 39.*

THESIS II. Ad certa & indubitata indicia, quæ ad *torturam* sufficiunt, refertur, si res aliqua in loco perpetrati delicti reperitur, *Sanct. Crimin. art. 29.* & si adest *semplena probatio*, quæ per unum testem juratò deponentem omni exceptione maiorem fit *art. 30. & Mina*, quas Reus jactasse dicitur, tum enim si effectus sequatur, sufficiens inde adversus minantem oritur indicium *art. 32.* modò ab eo jactata fuerint, qui sit *malæ famæ*, conditionis, vitæ & exequi eas solitus sit *Carpz. c. 6. n. 92. qui n. 56. & seqq.* de aliis quoque indiciis, quæ importent *questionem*, agit.

Tortura.

Si res in loco perpetrati delicti reperitur.

Semplena probatio.

Mina.

TANTUM!

COROL-

COROLLARIA.

I.

Quamvis aliàs judex rectè cognoscere possit de sua jurisdictione *l. 5. ff. d. judic.* non tamen objectæ supradictæ causæ cognitio; justa & legitima sit, nec ne, judici recusato committenda est *l. 16. C. d. judic.* recusat enim in principali, ita etiam in incidenti *l. 1. c. suspicionis X. d. offic. div. jud.* usque adeo ut ad discussionem & causæ relationi præsens esse debeat *M. Giurb. consil. 9. n. 2.* sed arbitris juris à litigatoribus ipsis utrinque, his verò nolentibus eligere, à judice recusato implorato auxilio ordinarii judicis, vel ipso ordinario immediatè compelli potest ad faciendam electionem *Pactan. lib. 2. c. 45. n. 23.* atque de jure Canonico prospectum est *c. 41. § 62. X. d. appellat.* aliter jure civili cautum reperitur: Genevæ tamen Germaniæ consuetudine receptum est, ut arbitri de causa suspicionis non principali cognoscant *Mynsing. cent. 3. obs. 63. n. 5.*

II.

Judex non potest statim, atque objicitur suspicionis exceptio recusari, sed excipientis partes sunt, ut coguntur, & de suspicionem & suspicionem probet, ad quod probandam terminum arbitri electi assignant, quem, si de suspicionem non statuunt, recusatus in causa procedit, *c. 39. X. d. offic. § pot. jud. deleg.*

III.

Equidem ab arbitris partium consensu receptis regulis non appellatur, *l. 1. C. d. recept. arbitr. l. 27. §. 2. §. 14. ff. eod.* ab iis tamen, qui in causa suspic

cognoscunt, quandoquidem ex juris præstituto adeoque necessitate quadam eliguntur, si justis tramitem arbitrio suo egressi fuerint, provocari permittitur Guazin. *d. defens. reor. def. l. c. 21. n. 107.*

IV.

Judex tanquam suspectus recusari potest, si litiganti sit inimicus *l. 9. in pr. d. liber. caus.* Si judex sit litigantis inimici amicus *arg. l. 28. C. d. inoffic. testam.* Si adversario agnatus vel cognatus saltem ad septimum usque gradum *c. postremo 36. ibique DD. d. appellat. Aufrer. tr. d. recusat. n. 3. in fin.* Si antea fuerit in causa advocatus, vel consultor *l. ult. d. test.* Si judex à quo successerit judici ad quem *Aufr. d. l. num. 28.* Si ab altero litigante ultro petitus sit *l. 47. d. judic.* Si se impetrari procuraverit *Maranta spec. aur. d. appell. n. 64.* & quæ causæ sunt plures, quas vide apud Lanfrancum de Oriano *ad c. quoniam c. 3. num. 10. X. d. probat.* In genere quævis singularis affectio erga alteram partem inducit probabilem suspicionis causam *Welenb. ad l. 16. C. d. judic. n. 10.* & potest non solum delegatus, sed etiam ordinarius judex de jure canonico recusari *per c. si quis contra d. for. compet. e. placuit 2. qu. 6.*

V.

Si causa suspicionis in libello adducta plenè & sufficienter à partibus non possit probari aut citra scandalum exprimi, ut adhuc dubia maneat; in supplementum probationis juramentum, quod scilicet non temerè, sed cum causa, quæ sibi legitima videtur, judex tanquam suspectus recusetur, locum habet, quod juramentum vocatur *perborrescentia*, cujus potissima sedes

des & fundamentum est in c. 11. §. cum verò de re
ptis in 6. de quo scripsit D. Feltn.

VI.

Ut autem locum habeat juramentum illud perhorrescentiæ requiritur, (1) ut causa suspicionis sit gravis & legitima, non frivola & conficta; (2) ut de illis suspicionum causis superiori vel arbitris desuper cognoscantibus probabilis quidem nondum plena ratio fides facta fuerit. Blum. *proc. camer. tit. 37. n. 19.*

VII.

In Camera Imperiali Spirensi ut causa ob denegatam protractam justitiam ad Camera devolvatur, requiritur (1) ut iudex justitiam denegans, vel trahens camerale jurisdictioni immediatè sit suspectus vel causa aliàs eò spectet (2) ut de protracta vel denegatione hac notoriè constet Ordin. Cam. p. 2. tit. 28. Camera autem probet, quod reus iudex inferior, aut etiam pars in præsentia Notarii & testium pro justitiæ administratione requisitus recuset vel protrahat. Si verò illa denegatio vel protractio justitiæ documento probari non possit, provocans juramento perhorrescentiæ probare non potest, quod non speret, sese apud talem iudicem justitiam posse consequi Mynsing. *cent. 3. obf. 58.* Blum. *proc. cam. tit. 39. n. 19.*

F I N I S.